ओं ग्रन्थबाणभट्टविरचितंहर्षचरितंप्रारभ्यते काश्मीरेलि
खितमिदं मयापण्डितङ्कण्ठेश्रीङ्कण्ठकभट्टेन ॥ ओं ॥

डाक्टर भाऊ दाजी मेमोरियल पुस्तकालय संग्रहालय
DR. BHAU DAJI MEMORIAL

ह व.
१

ओं श्रीगणेशायनमः ओंरच्छादिशक्तिनिचयप्रचयक्रमेणविद्यावभासनविधौप्रथितप्रभावा याव्याधिनोहृदयकोकन
दप्रतिष्ठाङ्कुरंप्रकाशयतिनोमिसरस्वतींतां १ नमस्तुगणिपशुंविचंद्रचामरचारवे त्रैलोक्यनगरारंभमूलस्तंभायशंभवे २
हरकंदग्रहानन्दमीलितांदीनमाम्युमां कालकूटविषस्पर्शोज्ञातमूर्छोगमामिव ३ नमःसर्वविदेतस्मैव्यासायकविवेध
से चक्रेपुण्यसरस्वत्यायोवर्षमिवभारतं ४ प्रायःऋकवयोलोकेरागाधिष्ठितदृष्टयः कोकिलाइवनायन्तेवाचालाःकाम
कारिणः ५ संनिधानइवासंख्याजातिभाजोगृहेगृहे उत्पादकानवहवःकवयःशरभाइव ६ अन्यवर्णपराहत्यावन्यविङ्कनि
गृह्यनैः अनात्मात्मतःसंतमयेकविशोभिविभाव्यते ७ श्लेषप्रायमदीयेषुप्रतीतोद्वर्यमात्रके उत्पेदादादिणत्येषुगोरेष्वत्र
ईश्वरः ८ नवोर्थोज्ञातिरग्राम्यश्लेषोक्तिष्टःस्फुटोरसः विकटाक्षरबंधश्चकृत्स्नमेकत्रदुष्करं ९ किंकवेस्तस्यकाव्येनसर्वहृ
न्नगामिनी कथेवभारतीयस्यनप्राप्नोतिदिगन्तरं १० उच्छ्वासांतेषुविन्यासेयेषांवक्त्रेसरस्वती कथमाख्यायिकाकारानन्येवेद्याः
कवीश्वराः ११ कवीनामगलद्दर्पोनूनंवासवदत्तया शश्वेदपाण्डुपुत्राणांगतयाकर्णगोचरं १२ पदवेदोज्ज्वलोहारीकृतवर्णक्रम
स्थितिः भट्टारहरिचन्द्रस्यगद्यबंधोनृपायते १३ अविनाशिनमग्राम्यमकरोत्सातवाहनः विशुद्धजातिभिःकोशंरत्नैरिवसुभाषि
तैः कीर्तिःप्रवरसेनस्यप्रयातास्कन्धदोज्ज्वला सागरस्यपरंपारंकपिसेनेवसेतुना १५ सूत्रधारकृतारंभैर्नाटकैर्बहुभूमिकैः स
पताकैर्यशोलेभेभासोदेवकुलैरिव १६ निर्गतासुनवाकस्यकालिदासस्यसूक्तिषु प्रीतिर्मधुरसार्द्रासुमंजरीष्विवजायते १७
समुद्दीपितकन्दर्पाकृतगौरीप्रसाधना हरलीलेवनोकस्यविस्मयायहृदुत्कथा १८ श्राव्यानकृतोत्साहेहृदयस्थैःस्वतेरपि
निर्व्याजःकृष्यमाणेवनकविंप्रवर्तते १९ तथापिनृपतेर्भक्त्याभीतोनिर्वहणाकुलः करोम्याख्यायिकांभोयोनिर्व्याजवनवापले २०

१

सवप्रवोधललिताम्बवर्णहरनोज्ज्वलैः शब्दैराख्यायिकाभातिशरेष्वपतिपादकैः २१ नयनिश्चलतापन्नलवणाकारकृतत्व
दृतःसकलपरणयिमनोरथसिद्धिश्रीपर्वतोहर्षः एवमनश्रूयते पुराकिलभगवान्स्वलोकमथितहन्यरमेष्ठी विकासिनिपन्नवि
ष्टरेसमुपविष्टःसुनासीरप्रमुखैर्गीर्वाणैःपरिवृतोब्रह्मोद्याःकथाःकुर्वन्नन्याश्चनिस्वद्याविद्यागोष्ठीर्भावयन् कदाचिदासीच
क्रे तथासीनेचतस्मिन्विश्वनप्रतीस्पंमनदत्तवात्तप्रभृतयःप्रजापतयःसर्वेचसप्तर्षिपरःसरामहर्षयस्मिंश्चविरे केचिद्दृचः स्त
निचतराःसमुदैचारयन् केचिदपवितिभोनियन्नोधिपदन्केचित्पशंसासूनिजगुः अपरेविहनक्रतक्रियातंत्रान्यांश्चक्रिरे
विद्याविसंवादकलाश्चतत्रैषामन्योन्यस्यविद्याविवादाःप्रादुरभवन् अथानिरोधणःप्रकृत्यामहातपासनिरत्रेस्तनयस्ता
रुणेर्भ्रातानाम्नादुर्वासाः द्वितीयेनमन्दपालनाम्नामुनिनासहकलहायमानःसामगायनकोथम्योविस्वरमकरोत् सर्वेषु
चणापभयप्रतिपन्नमौनेषुमुनिष्वन्यालापलीलयावधीरयति कमलसंभवेभगवतीकुमारीकिंचिदुन्मुक्तबालभावेभूषित
नवयौवनेनवेवयसिवर्तमानाशृङ्गीतचामरप्रचलदुनलनापिनामहंसपवीजयंतीनिर्भत्सनताडनन्नातरागाभ्यामिवस्वभावा
रुणाभ्यांपादपल्लवाभ्यांसमुद्रासमानाशिष्यहृदयेनेवपदक्रमसंचरेणनूपुरपुगलेनवाचालितचरणामदननगरतोरणस्तंभ
विभ्रमंविभाणा नेत्रादितयंसलीलशुल्ककलहंसकुलकलालापप्रलापिनिमेखलाभाभिर्विन्यस्तवामहस्तकिसलयाविद्
ग्धानसनिवासलग्नेनगुणकलापेनेवासावलंविनाब्रह्मसूत्रेणपवित्रीकृतकायाभास्वन्मध्यनापकमनेकमुक्तानुयातमप
वर्गमार्गमिवहारयष्टद्दन्ती वदनप्रतिष्टसर्वविद्याचरणालक्तकरसपाटलेनेवचस्फुरतादशनच्छदेनविराजमानासंक्रांतक
मलासनकृत्स्नानिनप्रतिभामभुरगीतमाकर्णनावतीर्णशशिहरिणमिवकपोलस्थलीदधानातिर्यक्सावज्ञसुनमितैकभ्रूलता

Digitized with financial assistance from the Government of Maharashtra on 11 June, 2017

श्रोत्रमेकंविस्तरश्रवणकलुषितंप्रक्षालयंतीवापांगनिर्गतेलोचनाख्यजलप्रवाहेण इत्थंश्रवणेनचविकसितसितसिंधुवारमंजरी
न्नघाहसितेवप्रकटितविद्यामदा फूत्कृतिप्रणयिभिःप्रणवैरिवचकर्णावतंसऊर्ध्वममुकरऊर्ध्वैरुपास्यमानास्फटिकविमलेनप्र-
क्षाप्रतानेनेवांभुकेनाच्छादितशरीरावाङ्मयमिवनिर्मलेदिव्यदशनज्योत्स्नालोकंविकिरन्तीदेवीसरस्वतीफूत्वानहास दृष्ट्वा
चतांतथाहसंतींसमुनिः श्रापःपापकारिणिदुर्गृहीतविद्यालवाक्लेपदुर्विदग्धेमामुपहससीत्युक्ताशिरःकंपशीर्यमाणवेषवि-
शरारोरुस्त्रिषत्पिंगलिप्तोजटाकलापएषोविषाग्निसंचनिवरोषदहनदंदहेणदशदिशःकृतकालसन्निधानामिव श्रेषकारित-
ललाटपट्टाष्टापदामंतकोतःपुरमेरुनयत्रभंगामकपिकोभ्रकुटिमावभन् श्रतिलोहितेनचक्षुषामुर्षदेवतायेस्वरुधिरोपहार
मिवप्रयच्छन् निर्दयदष्टदशनच्छदभयपलायमानामिववाचंरुन्धन्नोष्ठसंपुटेन श्रेसावस्मिन्शापशासनपदस्थेवशप्र
न्नास्थि श्रन्यथाकृष्णाजिनस्यस्वेदकणप्रनिर्विविक्तैःशापशोकाशरणागतैरिवसरासरमुनिभिःप्रतिपन्नसर्वावयवःकोपकं
पतरलितांगुलिनाकरेणप्रसादनलग्नामक्षरमालामिवात्तमालामाक्षिप्य कामंडलवेनवारिणाऽसमुपस्पृश्यशापजलेजग-
ह श्रजानेरस्यैभ्योशेसमुपविष्टादेवीमूर्तिमती पीतूषफेनपटलपांडुरैकल्पद्रुमदुकूलवल्कलैवसानाविसतंतुमयेनो
पवीतेनोन्नतस्तनमध्यवृद्गाजिकाग्रन्थिः तपोबलनिर्जितत्रिभुवनजयपताकाभिरिवनिस्त्रिभिर्भस्मपाण्डुकणनिर्भिर्विराजित
ललाटनिराकंपावलेविनास्तथाफेनथवलेनतपःप्रभावकंदलीकृतेनगंगास्रोतसेवयोगपट्टकेनविरचितैकवस्त्रकाम
क्षेनब्रह्मोत्पत्तिपुंडरीकमृणालमिवस्फटिकमंडलुकरेणकलयन्तीदक्षिणमक्षिमालाकृतपरिक्षेपंकंचुनिर्मितोर्मिका
दंतपंक्तिनर्जनतरंगितनर्मनीकमुन्द्रिपन्तीकरं श्रापःपापक्रोधोपहृतदरात्मज्ञानात्मब्रह्मवेषोमुनिर्विदापसदनिराकृत

कथमात्मस्खलितविलक्षः सरासरमुनिमज्जनहृदवन्दनीयोत्रिभुवनमातरंभगवतींसरस्वतींशप्तुमभिलषसि इत्यभिदधाना
रोषविमूकवेत्रासनेरोकारमुच्चरंतमुच्चैरुत्पतदोलायमाननदाभारभरितदिग्भिःपरिकरंवंधभ्रमितकृष्णाजिनपरिच्छाद-
श्यमायमानदिव्यसेः श्रमर्षनिःश्वासदोलाप्रेंखोलितब्रह्मलोकैःसोमरसमिवस्रवद्भिः श्रग्निहोत्रपवित्रभ
स्मस्मेरस्तनोटैःकृशतनुचारुचामरवीरचीवरिभिः प्राषाढिभिःपल्हरणीकृतकमंडलुमण्डलैर्मूर्तैश्चतुर्भिर्वेदैःसहस्रसीम
पल्हायसाविरीसमुन्नस्थो ततोमर्षयभगवन्नभूमिरेषाशापस्येत्यनुनाद्यमानोपिविबुधैः उपाध्यायस्खलितमेकंक्षमस्वेति
वद्भिर्नलिपुटैःप्रसाद्यमानोपिस्वशिष्यैः पुत्रमाक्रुश्यास्तपसःप्रत्यूहमितिनिवार्यमाणोप्यत्रिणारोषावेशविवशोदुर्वासाः
इर्विनीतेत्यपनयामितेविद्यानिनामुन्नतिमिमामयस्माद्रुच्छमर्त्यलोकमित्युक्तानच्छापेदकंविससर्ज प्रतिशापदानो
द्यतांसाविंशीसखिसंहरारोषमसंस्कृतमतयोपिजानात्येवदिनन्मानोमाननीयाइत्यभिदधानासरस्वत्येवन्यवारयत् श्रथतां
नथाशप्तांसरस्वतींदृष्ट्वापितामहोभगवान्कमलोत्पत्तिलग्नमृणालसूत्रामिवधवलयज्ञोपवीतिनींनीतनग्नदहन् उद्गच्छद
च्छांगुलीपल्लवमरकतमयूखलताकलापेनत्रिभुवनोपप्लवप्रशमऊर्णायुरिवारिणेवदक्षिणेनकरेणनिवार्यशापकलक
लमनविमलदीर्घैर्भोविकृतपुगारंभस्थूलपातमिवदित्सणतयदक्षनकिरणैःसरस्वतीप्रस्थानमंगलपटहेनेवपूरयन्नाण
स्वरेणधीरमुवाच ब्रह्मनावत्सलसाधुसेवितोयंपंथाः येनासिप्रहृतःनिहत्यैवपरस्मात् उद्दामप्रसरेनेन्द्रियाश्वसमुत्थापिते।
हिरजःकलुषयतिदृष्टिमनन्तजितो कियद्दूरंवावत्तरीतते विभुद्रयाहिधियापर्यंतिकृतत्रुटयः सर्वानर्थानमतःसतो।

वा निसर्गविरोधिनीवेर्षयःपावकयोरिवधर्मक्रोधयोरेकत्रवृत्तिः श्रालोकमपहायकथंतमसिनिमज्जसि क्षमाहिमूलेसर्वत
पसो परदोषदर्शनदक्षाद्हिरिवकृपिनावृद्धिर्नेतेश्रात्मरागदोषंपश्यति क्षुमहातपोभारंवेवधिकता क्षुपरोभागित्वं श्रतिरोष
ण्श्चत्तमानन्यएवजनः नहिकोपकलुषितोविभूषतिमतिःकर्तव्यमकर्तव्यंवा कृपिनस्यप्रथममंधकारीभवतिविद्या ततो
भ्रुकुटिः श्रादाविन्द्रियाणिरागःसमास्कन्दति चरमंचक्षुः श्रारेभतेगलितुंपश्चात्सेदसलिलं पूर्वमयशःस्फुरति श्रनंतरम
धरःकंपेलोकविनाशायतेविषादएवेनदावल्कलानिनानानि श्रनुविनावेल्लत्यनुनिवेशस्यहारयष्टिरिवहृतमुक्ता
विनवृत्तिःशैत्यमुरुवृष्टावहसिक्तत्रिमपुपशमभूम्नेनचेतसातपसाकल्पं श्रल्पमपिनतेपश्यामिकृशत्वनानं श्रनेनानिल
चिप्रा श्रद्याप्युपर्येवस्तवसेज्ञानोदन्वतः नावल्लनेल्लभूकापङ्गजटावासर्वयतेमहर्षयः रोषदोषनिषद्येसहृदयेनिग्रहंकिम
र्थमसिनिगृह्णीनवाननागमेसरस्वंती एतानितानिश्रात्मप्रमादस्खलितवैलक्ष्याणिये र्गाण्यंतायानि श्रविदग्धोजनस्तुका
पुनराह वत्सेसरस्वतिविषादंमागाः पश्यात्मानुयास्यतिसावित्री विनोदयिष्यतिवास्महिरहदुःखितं श्रात्मनपुरुषकम
लावलोकनावधिश्चतेशणोयंभविष्यतीत्येतावदभिधायविसर्जितस्तरासरसनिमज्जनमेदुरः ससंभ्रमोपगतनारदस्तंथवि
न्यस्तहस्तःसमुचितार्द्रिकाकरणोदनिष्टत् सस्वत्यपिशप्राकिंचिदोमुखीथवलक्ष्मशरोक्ष्मलाजिनलोलामिवतप
सेदहिमरसिपातयंतीसरभिनिःश्वासपरिमलैर्मूर्तैःशापाक्षरैरिवसहचरणचक्रैराक्रम्यमाणा शापयोकशिथिलित
हस्तापोमुखीभूतेनोपदिश्यमानमर्त्यलोकावतरणमार्गावनतमुखजालकेनसूपरव्याहारामूनैर्भवनकलहंसकुलैर्वे ३

स्रलोकनिवासिहृदयैरिवानुगम्यमानासमंसाविज्ञाशृहमगात् श्रत्रांतरेसरस्वत्यवतरणवार्तामिवकथयितंमध्यमंलोक
मवतारंशुमाली क्रमेणचमंदायमानेसुकलितविसिनीविसरव्यसनविषण्णसरसिवासरे मधुमदमुदितकामिनीकोप
कुटिलकटाक्षक्षिप्यमाणरवद्योपीयःक्षितिपरिशिवरमवतरतिनरुणतरकपिलपनलोहितेलोकेकवद्यषिभगवति प्र
स्तुतमुखमाहेयीमूथद्वरत्तीरथारापवलितेक्षासनचन्द्रोदयोद्दामतीरोदलहरीद्वालितेषिवदिवाश्रमोपशल्येषु श्रपरा-
रूणप्रचारचलितेवामरिणिवामीकरनटताउनरणितरदनेरटतिसरस्वंतीरोधोसिस्वेरमेरावते प्रस्तुतानेकविद्याधराभिसा
रिकासहस्त्रवरणालक्तकरसानुलिप्तस्वपकटंयतिनारायणेपादलतां नारायणप्रस्थितसिद्धदंतिनकरास्तमयार्द्रीवर्जि
तेरंजितकऊभिकुंभभासिस्वतिपिनाकिप्रणतिप्रदिनसंध्यास्वेदसलिलस्वरूपकचन्दनदंडे वेंद्रारुणनिहंदारकहंदव
ध्यमानसंध्यांजलिवने ब्रह्मोत्पलिकमलसेवागतसकलकमलाकरहंसानतिवृद्धालोकेसमुच्चारितत्रयीसवनब्रह्मणि
ब्रह्मणि ज्वलितवेतानज्वलनज्वालानीराजितेष्वाश्रव्यधर्मसाधनशिविरनीराजनेषिवसन्नर्षिमन्दिरेषु श्रघमर्षणसुखित
किल्बिषविहगदोलाचलत्तुषणिषु संध्योपासनासीनतपस्विपंक्तिभूतपुलिनेस्नवमाननलिनयोनियानहंसहासदन्तविनो
र्मिणिमन्दाकिनीजले जलदेवतानर्तनेपत्रस्थकुलकलत्रोत्तःपुरसोपेनिन्नमधुमधुरामोदिनिक्षतमधुपमुदिमुदिषमाणे
कुमुदवने दिवसावसानतान्यन्नामरसमधुरमधुसपीतिप्रीतिसुप्तनिमृदृणालकाण्डकण्डूयनकंडूलितकंधरेधुतप
त्रानिवीनितगतीवसरसिरुहंसयूथे नटलताकुसुममधूलितसरिनिसिक्तपरपुरंध्रियस्मिलमल्लिकागंधग्राहिणिसा

यंतनेतनीयस्निशानिःश्वासनिर्भेनभस्वतिसंकोचोदंचदङ्केसरकोटिसंकटकुशेशयकोटरकुटीशायिनिषङ्गणचक्रे नृनोद्भू
तभूर्नदिनवादवीकुटजकुसलनिकरनिर्भेनभस्लेलवकयतिनारागणेसंध्यानुवेधतात्रेपरिणमन्नालफलत्वत्किंषिकालमे
क्षमेडरेमेदिनीमीलयतिनववयसितमसि तरुणतरनिमिरूपटलपाटनपटीयसिसमुन्मिषतिणामिनीकामिनीकर्णपूरचम्पक
कलिकाकदंबकेप्रदीपप्रकरे प्रतनुतरहिनकिरणकिरणलावण्यलोकपांडुनि श्वाशाननीलनीरमुक्तकालिंदीकूलवालमृ
लिनायमानेशानकृतवेक्षशयतितिमिरमाशामुखे खमुचिमेचकितविकचितकुवलयसरसिशशधरकरनिकरकवग्रहवि
लेविलीयमानेमानिनिमनसीवशर्वरीशवरीविकरवयेवाघपत्तत्विषितमसि उदितेभगवत्सदयगिरिशिखरकटककुहरहरिव
रनवरनिवहहेतिनिहतनिजहरिणगलितरुधिरनिचयनिर्विशमिवलोहितंवपुरुदयगगनरथरश्मिरविभावरीवध्वाधारय
तिश्वेतभानो श्रचलच्युतचंद्रकांतजलधाराप्लावितरत्नवेदिकोत्संगे गोलोकगलितरुधिरसरवाहिनिर्दंतमयमकरमुखमहाप्रणा
लरत्नापूरयितंप्रहसनेपयोधिमिन्दुमण्डले एष्टेप्रदोषसमयेसविस्मयीभूतहृदयामिवकिमपिध्यायंतीसाम्राज्ञसरस्वतीमवादीत्
सखित्रिभुवनोपदेशदानदक्षायालेपरोजिह्मजिह्मेनिमेनल्पंतीजानासेव यादृशेविसंस्थुलाणणवत्यपिजनेदुर्जनवन्निर्दोषि
णाःक्षणभंगिनोऽरतिक्रमणीयानरमणीयादेवस्यवामाहृतयः निष्कारणाचनिकारकणिकापिकलुषयंतिमनस्विनोयिमान
समसदृशजनादापतंती श्रनवरतनयनजलसिच्यमानश्चतरुरिवविपल्लवोपिसहस्वाप्रोहति श्रतिसुकुमारेवजनेसंतापप
रमाणवोमालतीकुसममिवम्लानिमानयंति महतोचोपरिनिपतन्नएरपिस्फुलिंगइवकरिणांक्लेशःकदर्थनायालं सहजस्नेहपा

शशैणिवेधनाश्चवोपवधूनाहरुपनाजन्मभूमयः दारयंतिदारुणःक्रकचपातइवहृदयंसंस्तनजनविरहःसानाहैसेवेभविते श्र
भूमिःखल्वसिहःखल्वेरोऊरुप्रसवानां श्रपिच पुराकृतेकर्मणिवलवतिशुभेशुभेवाफलहेतुतिनिष्टति श्रथिष्टानरिप्रष्टेष्टत
श्चकोवसरोविकषिषुर्वा हृदयंचेतत्रिभुवनमंगलैकमूलमंगलभूताःकथमिवमुक्तमपवित्रयेतिप्रस्फुविन्दवः तदलमधुना
कथय कतमंशुवोभागमलंकर्तमिच्छसि कस्मिन्नवतितीर्थेतिष्ठेपुण्यभानिप्रदेशेहृदयं कानिवर्तीर्थाण्यनुग्रहीतमभिलषसि
केषुवाधन्येषुतपोवनधामसुतपस्यंतीस्थातमिच्छसि सजोयमुपवरणवतरःसहपोसक्रीडापमिवयेपेशलः प्रेयानसलीजनः
स्तिनितलावतरणायानन्यशरणाचोद्यैवपभृतिप्रतिपद्यस्वमनसावाचाक्रिययाच सर्वविद्याविधातारंदातारंश्रेयःश्रेयसस्यच
रणरजःपवित्रितत्रिदशासुरमौलिकलिकाकल्पितकर्णावतंसंदेवंदेवंत्रिभुवनगुरुंभवंकं श्रल्पीयसेवकालेनसंतेशापशोक
विरतिंविनरिष्यति इत्येवमुक्ता मुक्तमुक्ताफलधवलेलोचननलवासरस्वतीप्रत्यवादीत् प्रियसखित्वयासहविचरन्यानमे
कंविदधिपीडामुत्पादयिष्यतिन्नस्लोकविरहःशापशोकोवा केवलंकमलासनसेवासुखमार्द्रयतिमेहृदयं श्रपिच त्वमे
वंवेत्सिमेभुविपर्यायमानिसमाधिसाधनानियोगायोगणनिचस्थानानिस्थातमित्येवमभिधायविरराम रणरणकोपनीतप्रजाग
राचानिमीलितलोचनेवतांनिशामनयत् श्रन्येद्युरुदितेभगवतित्रिभुवनशेखरेरवणवनायमानस्वलत्वलीनदहननिभनर
गभस्वदिम्नेनदर्शनेनेवपाटलितवपुषि उदयावलंबूडामणेर्नरक्तकवाऊरुणारुणपरःसरेविरोचनेनातिहरवर्तीपिता
महवाहनहंसकुलपालःपर्यटनपरवक्रमंत्रेरगायत् सरलयसिहशैकिंशुत्सकामकलषमानसवासलालिते श्रवतरकलहं

सिवापिकोपनरपियास्यसिपेकनालयं नक्तुत्वासरस्वतीपुनरचिंतयत् अहमिवानेनपर्यनुक्तो भवतुमुनेवैचनेमानयामीत्यु
क्तोत्थायक्षतमहीतलावतरणसंकल्पपरित्यज्यविद्योगविक्लवंस्वपरिजनेनानिवर्तमवगणयावगणयानिःपदक्षिणीकृत्यच
तुर्भवे कथमप्यनुनयनिवर्तितानुयायिहंसनिनादा ब्रह्मलोकतःसाविंत्रीहितयानिर्जगाम ततःक्रमेणऋक्षपहर्म्योर्ध्वमेयेन
मिव अपोथावमानधवलपयोधरमुद्धुरध्वनिमंथकमथनमौलिमालतीमालिकामालीयमानवालखिल्यरुद्रोथसमरुन्म
नीयोतनारवत्वं त्वंगतेगतरंगतरत्नरत्नतरतारतारकांतापसवितीर्णतरलनिलोदकपुलकितपुलिनामास्त्रवनभूतपिता
महपतितपितृपिंडपांडुरितपारंपर्यंतसप्तसप्तर्षिऋक्षशयनसूचितसूर्यग्रहसूतकोपवासमाचमनशुचिशौचपनिषद्य
मानार्चनऋक्षमनिकरशारं शिवपुरपतिततनिर्माल्यमंदारदामकामनादरदर्शितमंदरदरीदृषदमनेकनाकनायकनिका
यकामिनीऋचकलशविलुलितविग्रहंग्राहग्रावग्रामस्खलनमुखरितस्रोतसं सप्तर्षिसूतशशिसूपाशीकरस्रवकतार
किततीरौषधिपणिकार्यभूमभूसरितसैकतांसिद्धविरचितवालुकालिंगलेखनत्रासविद्रुतविद्याधरीनिर्मोकशुक्तिमिवगग
नोरगस्य लीलाललाटिकामिवत्रिविष्टपविटपस्य विक्रयवीथीमिवपण्यपण्यस्य दत्तार्घेलामिवनरकनगरद्वारस्य अंशुको
ल्लीघपट्टिकामिवसमेरुनृपतेः इक्षूलकदलिकामिवकैलासजैत्ररथस्य पट्टतिमिवापवर्गस्यनेमिमिवकृतयुगस्य समसागर
राजमहिषीमन्दाकिनीमनुसरन्तीमर्त्यलोकमवततार अपश्यच्चाम्बरतलस्थितेनवहारमिववरुणस्य अमृतनिर्झरमिवचन्द्राव
लम्बशशिमणिनिःस्यन्दमिवविंध्यस्य कर्पूरद्रुमद्रवप्रवाहमिवदेवकारण्यस्य लावण्यरसप्रस्रवणमिवदिशांस्फाटिकशिला

पट्टशयनमिवोदधेश्चियाःसच्छशिशिरसरसवारिपूर्णेभगवतःपितामहस्यापत्येहिरण्यवाहनामानेमहानदेयंजनाःशोणरत्निकथ
यंति दृष्ट्वाचतेरमणीयकहृतहृदयातस्थेवतीरेवासमरचयत् उवाचवसाविंत्री सखिमधुरमधुरविरुतयःऋक्षमपांसुपटल
सिकतिलतरुतल्लाःपरिमलमत्तमधुपवेणीवीणारणितरमणीयारमयंतिमांमन्दीकृतमंदाकिनीध्वनेरस्यमहानदस्योपकंठभू
मयः पद्मपानिचहृदयमंत्रेवस्थानेमे इत्यभिनंदितववनाच तेथेतिप्रत्यपद्यिमेतीरसमवातरत् एकस्मिंश्चणेशोणिलातलसना
द्योतटलतामंडपेगुरुखिंववेष विश्रांताचनातिचिराइत्यायसाविंत्यासार्थमुचितार्चनऋक्षमासस्त्रो पुलिनपृष्ठप्रतिष्ठितसैक
तशिवलिंगाचभक्तापरमयापंचब्रह्मपुरःसरांसम्यङ्मंत्रावेधविहितपरिकरोंऽकवागीतिगर्भोमवनियवनवनगानदहनतप
नतहिनकिरणयत्नमनमयीमूर्तीरक्षावधिप्रणयंतीसुचिरमक्षपधिकामदात् अथत्योपनतेनफलमूलेनाप्रतरसमप्यनिशि
शयिषमाणेनचस्वादिष्टशिशिरेणशोणवारिणाशरीरस्थितिमकरोत् अतिवाहितदिवसाचतस्मिंल्लतामंडपशिलातलेक
ल्पितपल्लवशयनास्तस्थाप १ अन्येद्युरपि अन्येद्युरपि अनेनैवक्रमेणनक्तंदिनमत्यवाहयत् एवमतिक्रामत्सुदिवसेषुराज्ञ्ञति
चकलेयाममाद्योहृतेवत्सो इतरस्मिंऋक्षभिपतिशङ्कपूरितेवनगहनेगंभीरनादतस्मिन्नाहेषितहृदमशून्यात् उपजातऋक्षहृत्ता
चनिर्गत्यलतामंडपाद्विलोकयंतीविकचकेतकीगर्भपत्रपांडुरंरनःसंज्ञानेनातिदवीयसिसम्मुखमापतंतमपश्यत् क्रमेणच
सामीप्योपजायमानभिन्नकि तस्मिन्महतिशफरोदरधूमरेरजसिपयसीवमकरचक्रंस्वमानंपुरःप्रधावमानेनप्लवंगकटि
लकचपलवक्त्रितललाटतटन्यस्तकेनथवलदंतपंक्तिद्युतिहसितकपोलभित्तिनाणिनडक्षणारुपेककल्कज्वरणक्लमश

वल्कषायकंचुकेनऽन्तरीयक्रतशिरोवेष्टनेनवामप्रकोष्ठनिविष्टस्फाटककटकेनद्विगुणपट्टपट्टिकागाढ्ग्रथितासिधेनुना
अनवरतव्यायामरूक्षकर्कशशरीरेणवातहरिणमृगेणेवमुद्भ्रमद्भिः खमुद्रीयमानेनलक्षितसमविषमावटविटपेन कोणधारिणा
रूक्षपाणिपाणिनासेवागृहीतविविधवनऊसमफलमूलपर्णेन बलवल्गयाहियाहि अपसर्पापसर्पपुरःप्रयच्छपंथानमित्यनवर
तरुतकलकलेनयुवपायेणसहसमाजेणपदातिबलेनसनाथमष्ठहृदेददर्श मध्येचतस्रसार्धचन्द्रेणमुक्ताफलजालमालि
ना विविधरत्नवेदिकाविचित्रेन शंखवेदीरूफेनपांडुरेणक्षीरोदेनेवस्वयंलक्ष्मीदत्तमार्गतेनगगनगतेनानपत्रेणकृतच्छायमच्छा
च्छेनाभरणद्युतीनांनिवहेनदिशामिवदर्शनानुरागजन्मनेचक्रवालेनानुगम्यमानमानमंतंविलंबिन्यामालतीशेखरस्रजा
कलभुवनविनयार्जितया रूपपताकयेवविराजमानमुत्सर्पिभिःशिखंडरंगद्विकापद्मरागमणिरूपैरंशुकजालैरदृश्यमान
वनदेवताविधूतैः बालपल्लवैरिवप्रभूज्यमानमार्गरेणपरुषवपुषंवक्रऊर्ध्वलंबमंडलीसंरंभासामंडनमनोहरेण कुटिलकेश
तलस्रवकमालिनामौलिनामीलितनयनेपिबंतमिवदिवसेनदासुकृटमुगंकद्वितीयशकलघटितस्थिरसहजलक्ष्मीसमा
लिंगितस्थलललाटपट्टस्थमनःशिलापंकपिंगलेनलावण्येनलिंपंतमिवात्तदिग्मभिनवयौवनारंभावष्टंभप्रगल्भदृष्टिपातत
णीकृतत्रिभुवनस्यवक्त्रः प्रथिम्नाविकचकुमुदऊवलयकमलसरस्सहस्रसंछादितदशदिशंशरदमिवप्रवर्तयंतमाय
तनयननदीसीमांतेसंतर्पयंतललाटतटशिमणिशिलातलगलितेनकांतिसलिलस्रोतसेवद्वात्रीयसाद्योगावंशेनशोभ
मानमतिस्तब्धमसहोकाशकर्पूरकक्कोललवंगपरिज्ञातकपरिमलसुचामनमधुकरऊलकोलाहलमुखरेणमुखेनसनेत

नवनेवसेनमिववमंते श्वासनस्सहत्यविद्वासभावेनोन्नमितमुखमुग्धहसितेदंशनज्योत्स्नास्नपितदिङ्मंडलेः पुनःपुनर्नभसिसंचा
रिणेचन्द्रालोकमिवकल्पयंते कदंबमुकुलस्थूलमुक्ताफलमुज्ज्वलमध्याध्यासितमरकतस्थविकंटककर्णाभरणस्थपेंखतःप्र
भयासमुत्सर्पंत्याकृतसऊसमहसितकंदपलवकर्णावतंसमिवोपलक्ष्यमाणमामोदितमृगमदपंकलिखितपत्रभंगभासस्वे
भुनयुगलमुद्दाममकराकांतशिखरमिवमकरकेतनकेतंदरदृप्तेदर्पाभोगवल्लरस्सूत्रसीमंतितंसागरमथनसामर्षगंगास्रो
तःसेदानितमिवमंदरंदेहमुद्दहंतंकर्पूरदोदच्छरणपांसुलेनेवकांतोद्भऊववकवाकयुगलविपुलपुलिनेनोरःस्थलेनस्थूल
भुनाद्यामपंक्तितंपरोविस्तारयंतमिवदिक्कंकुस्तादीषदयोनाभिनिहंतंकोणकमनीयेनमुद्दतःकदाधिकदिग्नपल्लवेनो
भयतःसंबलनप्रकटितोरुत्रिभागेनहारीनहरितानिविडनिपीडितेनाधरवाससाविभाव्यमानतनुतरमध्यभागमनवरतभ्र
मोपचितमांसकदलिनविकटमकरमुखसैलमज्जानुभ्यांविशालवक्षःस्थलोपलवेदिकोनंभनशिलास्तंभाभ्यांचारुचंदनस्था
सकस्थूलकांतिभ्यामूरुदंडाभ्यामुपहसंतमिवेरावतकरायाममतिभरितोरुभागभरवहनखेदेनेवतनुतरमंथाकांडंकल्पयाद
पपल्लवद्वयस्येवपाटलस्निग्धाभयपार्श्वावलंबिनः पादद्वयस्पर्दोलायमानेनेंद्रनीलमयैरेरघमंडनचामरमालामिवरचयंतमभिमुखं
मुद्वेरुदंवद्भिरतिविरमपरिविभ्राम्यद्भिरिववल्गंतविकटंपतद्भिःखेरैःखेरितभुविपतितक्षणदर्शनविभ्रमकारणखेदायितवर
वल्लीनेदीर्घबाहुलीनलालिकलललाटललितचारुचामीकरचक्रकेशिनानशोनकोभजयनशोभिनिमनोरहसिगोलांगूल
कलेनकायनोप्रिनीलसिंधुवारवर्णेवाजिनिमहतिसमारूढमुभयतःपर्यणपट्टस्थिरहस्ताभ्यामासनपरिवारकाभ्यांदोर्भ्यां

मानमथवलचामरिकायुगलमग्रतःपदतोवेदिनःस्वभाषितमुत्कंदकितकपोलफलकेनलग्नकर्णोत्पलकेसरपत्रशंकलेनेवमु
खशशिनाभावयंतमनेगयुगावतारमिवदर्शयंतंचंद्रमयीमिवसृष्टिमुत्पादयंतंविलासशायमिवजीवलोकंजनयंतमनुरागमयमि
वमार्गांतरमानयंतंशृंगारमयमिवदिवसमापादयंतंरागराज्यमिवप्रवर्तयंतं आकर्षणोननमिववक्त्रघोर्वशीकरणमंत्रमिवम
नसःस्वस्थावेशहरणमिवेंद्रियाणामसंतोषमिवकौतुकस्यसिद्धयोगमिवसौभाग्यस्यपुनर्जन्मदिवसमिवमन्मथस्यसाद्यनमिवयो
वनस्यैकराज्यमिवरागमणीयकस्यकीर्तिलेभमिवरूपस्यमूलकोशमिवलावण्यस्यपुण्यकर्मपरिणाममिवसंसारस्यप्रथमांकुरमि
वकौतिलतायाःसर्गाभ्यासफलमिवपद्मायतेःप्रतापमिवविभ्रमस्ययशःप्रवाहमिववेदग्ध्यस्यप्रष्टादशवर्षदेशीयंयुवानमद्राक्षी
त् पार्श्वेचतस्यद्वितीयमपरंसकलतरुणजंगमेंद्रमुन्नमन्तपनीयलेभाकारंपरिणतवयसमपिव्याधामकठिनकाम्पनीवनलतप्रभक्ष्यक
वेणुकिवलनिर्मोषनंदिलेरोमशैरःस्थलमनुल्लणोदारवेशतयाजरामपिविनयमिवशिक्षयंतंगुणानपिगरिमाणमिवानयंतंम
हानुभावतामपिशिष्यतामिवानयंतमाचारस्याचार्यकमिवकुर्वाणं धवलवासवाणपरिणद्धेनोन्नतस्थूलपट्टिकापरिवेष्टितमौलिंप
रुषम् अथसपुनर्वापरोपपिनोयथादर्शनंप्रतिनिवृत्यविस्मितमनसांकथयतोपदातीनांसकाशादुपलभ्यदिव्याकृतितत्कन्याय
गलमुपजातकौतूहलः प्रत्यूषेनरगोदिवृत्तलोलनामंरपोदेशमाजगाम हरादेवचनरागादवतताम निवासितपरिजनश्चतेनहिती
येनसापुनासहचरणाभ्यामेवसविनयमुपससर्पहृतोपसंग्रहणोतोमाविचीसमंसरस्वत्याकिसलयासनदानादिनासऊरुमफ
लार्घावसानेनवनवासेवितेनातिष्ठेनयथाक्रममुपजग्राह आसीनयोश्चयोश्चासीनानातिचिरमिवस्थित्वातेहितीयंप्रवयसंदृ

ष्पावादीत् आर्यसहजलज्जापनस्यप्रमदाजनस्यप्रथमाभिभाषणमशालीनता विशेषतोवनभूमीमृगपस्यकुलकुमारीजनस्य केव
लमियमालोकनकृतार्थोपचक्षेसदृयंनीयेयंत्पुरेतश्रवणकुवलयलिनीश्रीरहनिःपथमदर्शनेचोपायनमिवोपनयन्निसर्जनाः
प्राणयं श्रयगात्मामपिजनंप्रभवतापश्रयेणार्पितंमनोमधिववाचालयति श्रयंत्वेनंवक्तुनिनेसाधोयत्नघीवगुणःपरांकोटिमारोप
यतिविस्रंभःजनयंतिचविस्मयमतिधीरधियामदृष्टपूर्वादृष्टमानाजगतिसृष्टःसृष्टानिशयाः यतस्त्रिभुवनाभिभाविरूपमिदमस्यम
हानुभावस्यसौजन्यपरतंत्रचेयंदेवानांप्रियस्यानिभद्रताकारयतिकथं नतयुवनिजनेसहोत्थानरलता तत्कथयागमनेनापुण्य
भाक्कृतमोविनेभवद्विरहव्यथः भूत्यतांनीतोदेशःकुवागंतवंकस्यवायमयहृतहरहंकाराहंकारोपरुद्धानन्यनोपुवाकिंनाम्नः
सदृजनपसःपित्रयमश्रुवर्षीकोरुभमणिरिवहरेर्हृदयम्लाद्रयति काचास्यत्रिभुवननमस्यप्रभानसंभवमहतस्तेजसोजन्म च
नीकानिवास्यपुण्यभोजिभजंत्यभिख्यामत्तराणि आर्यपरिजनेष्वयमेवक्रमःकौतुकाजरोधिनोहृदयस्य इत्युक्तवत्यांतस्यांपकदि
तप्रश्रयोसोप्रतिष्ठानहार आयुष्मतिसतोहिप्रियंवदताऽनुलविद्यानकेवलमाननेहृदयमपिवतेचंद्रमयमिवसुधाशीकरशीतलै
रानंदयतिवचोभिःसोजनयन्नमभूमयोभूयसाशुभेनसजननिर्माणशिल्पकलाभवाहृष्योनार्यते हरेतावदन्योन्यस्यालापनं श्रभिजा
नेःसहदृशोपिमिश्रीभूतामहतीभूमिमारोपयंति श्रूयतां श्रयंवत्सभूमणेभार्गववंशप्रभवतोभूर्भुवःस्वस्त्रितयतिलकस्यादभ्र
प्रभावस्यभिजनेभारिभुजस्तंभस्यसुरासुरमुकुटमणिशिलाशायनडलितपादपंकेरुहस्यनिजतेजःप्रसरसृष्टप्रलोभःच्यवनस्यव।
हिरेनिर्नीवितंदधीचोनामतनयः जनन्यस्यनितजगतोनेकपार्थिवसहस्रानुयातस्यशर्यातस्यसुतायामपत्नीत्रिभुवनकन्यारत्नंसक

न्यानाम तोवल्लदेवीमंतर्वत्नीविदित्वोवेजननेमासिप्रसवार्थपितापत्युःपार्श्वात्स्वगृहमनाययत् अप्रसूतचसातत्रदेवीदीर्घायुषमेने
अवर्धतानेहसाचतत्रायमानंदितज्ञातिवर्गोवालस्मारकरानरवणनीवलोचनोणनगृहे भर्तृभवनमागच्छत्यामपिदुहितरिनासेव
नकदर्शनमिममसंचन्मातामहोमनोविनोदनंनमारं ग्रशिक्षतायंतत्रैवसर्वाविद्याःसकलाश्चकलाःकालेनचोपारूढयौवनमिम
मालोक्याहमिवासावप्यनुभवत सुखकमलावलोकनानन्दमस्येतिमानामहः कर्णेकथमप्येनंपितरंतिकमधुनाव्यसर्जयत् मा
मपितस्यदेवस्यसगृहीतनाम्नःप्रार्थानस्याज्ञाकारिणंविकृतिनामानंभृत्यपरमाणमवधारयनभवतीपितःपादमूलमायातंमया
साभिसारमकरोत्स्वामी नद्विनःकुलक्रमागतंराजकुले उत्तमानांचविरंतननाजनयत्यनुजीविन्यपिजनेकियन्मात्रमपिदाक्षि
ण्यंदीनाःखलुदाक्षिण्यकोशोमहान् रत्नञ्चगान्धूतिमात्रमिवपोरशोणंतस्यभगवतश्चवनस्पत्यनामानिर्मितव्यपदेशंचावनेना
मेवेश्वरणकल्पेकाननेनिवासः तदवीपेश्वर्येनोयाज्ञा यदिवगृहीतत्वाणंदाक्षिण्यमनवरेलेवाहृदयमस्माकमपरिभूमिर्वोपसा
दानामयंजनःश्रवणार्होवा तनोनविमाननीयोयंनःप्रथमःप्रणयःकृतहलस्य वयमपिशुश्रूषवोनुत्तातमायुष्मतोः नेयमाह्व
निर्दिशतीत्यभिचरति गोत्रनामनीतश्रोतमभिलषतिनोहृदये तत्कथयकतमोदेशःस्पृहणीयतोजन्मनानीतःकाचेयमत्रभवती
भवत्याःसमीपेसमवायरविविशेषिनोपदार्थानो तथाहिसनिहितवालोधकाराभास्वन्मूर्तिश्चपुंडरीकैहरिणलोचनाचवालातप
प्रभाधराऊरुरहासिनीचकलहंसस्वनासमुन्नतपयोधराच कमलकोमलकराहिमगिरिशिलाश्लिष्टनितंबाचकरभोरुर्विलेवित
गमनाच अमुक्तकुमारभावास्त्रियतारकाचेतिसात्ववादीत् आर्यश्रोष्यसिकालेनभूयसोदिवसानत्रस्थानमभिलषतिनोहृदये

अल्पीयोभ्यायमधापरिचयएवप्रकटीकरिष्यति आर्येणनविस्मरणीयमनुसंगरहोजनरत्नीभयायतल्लीमभूत् दयीचल्लनवोभोभ
रंगभीरोभोभयधानिभयाभारत्यानर्तयन्वनलताभवनभाजोभुजगाभुजःसधीरमुवाच आर्यकरिष्यतिप्रसादमार्याग्राह्यमाना
पणामस्मावनातंउनिश्चत्रजामरति तथेतिचेतेनाभ्यनुज्ञातःशनकैरुत्थायकृतनमस्कृतिरुच्चचालतरगाद्गुंचतंप्रयोतंसर
स्वतीसविरमनोभतपत्राणिश्चलतास्केनलिखितेनेववत्तषाव्यलोकयत् उतीर्यशोणमविरेणैवकालेनदयीचःपितरश्च
मपरंतरगाम गतेचतस्मिन्सातामेवदिशमालोकयंतीसविरमनिष्टत् ह्रस्वादिवसंनहारदृशम् अथमुहूर्तमिवस्थित्वास्
त्वाचतांतस्यरूपसम्पदंपुनःपुनर्वर्णयतास्याहृदये भूयोपिवत्तराचकौतूहलदर्शनमवशेवकेनाणनीयतामेवदिशंदृष्टिः
अप्रहितमपिमनस्तेनैवसार्थममात् अन्नायतनवनपल्लवदलवलनवनलतायाःकृतोप्यस्याअनुरागश्चेतसि स्वलसेवभूयेवम
निशेवदिवसमनयत् अस्तमुपगतिवपत्यकपर्यंतमण्डलेलोगलिकास्तवकताम्रतिषिकमलिनीकामुकेकटोरसारसशिरःशो
णशोविषसाविशेषमीयेतेनसितरुणतरुतमालशणमलेमलिनयतिलोमलोमवापिनितिमिरसंचये संचरन्तिदृसंटरीदृष्ट
रवानुसारिणिवमन्दंमन्दंमंदाकिनीहंसरवसमुत्सर्पति शशिनिचगगनतलेकृतसन्ध्याप्रणामानिशामुखपवनिपत्यविमुक्तो
गीपल्लवशयनेनतस्थो सावित्र्यपिकृत्वायथाक्रियमाणंसायंतनेक्रियाकलापमुचितेशयनकालेकिसलयशयनमभजत ना
तनिद्रावसघाप रतगातमुद्गर्भदुरंगवलनैर्विललितकिसलयशयनतलानिमीलितलोचनापिनाभजननिद्रो श्रचिंतयच्च म
र्त्यलोकःसर्वलोकानामुपरि यस्मिन्नेवंविधानिसंभवंति विभवनभूषणानिसकलगुणग्रामगृहणिरत्नानि तथाहिनस्मुखला

वल्मप्रवाहस्यनिष्यन्दविन्दुरिन्दुःनस्यवक्त्रोविदेणविकचकुमुदकुवलयकमलाकरा[illegible]स्यचाधामणिदीधितयोविकसि
नवेधकवनराजयःनस्यचोरसपरभोगोपकरणमनेगःपुण्यभोजितानिचदेक्षितेतेविषयेवनानिवासेणानियेषांविषयोसौ
दर्शनस्यदर्शयतावतमन्यजन्मनिनितेनेवमेफलितमधर्मेणकाप्रतिपत्तिरिदानीमितिविंतयंत्येव कथंकथमप्युपजातनि
द्राविरान्तरणमशेतसप्राक्षनंदीर्घलोचनंददर्श स्वप्नासादितहितीयदर्शनावाकर्णाकृष्टकार्मुकेनमनसिनिर्दयमनाशतम
करकेनप्रतिबुद्धायामदनशराहतायास्वतस्यावार्तामिवोपलब्धुमरिराजगाम तथाहि ततःप्रभृतिऊरुप्रभूतिपवलाभि
र्वनलताभिरतादितापिवेदनामथन मंदमंदमारुतविधुतैःऊरुप्रभरत्नोभिरदूषितलोचनापिअस्तुनलंभमोच हंसपदतालहं
नज्ञातवानविततैःशोणशीकरैरसिक्तापिग्रहीतामगात् यैवल्मादेवमिष्येनेरनूढापि अपूर्णनवनकमलिनीकलोलदोलाभिः
विचटमानचक्रवाकयुगलविस्रंसैरप्यपनीतामासमादविरहनिःश्वासधूमैः पुष्पधूलिधूसरैरदृष्टापिपत्रवेष्टनमधुकर
कुलैः अथगणराजापगमेनिवर्तमानसैनेवपथातदेशमागत्य तथैवनिवारितपरिजनः ऋजयारहितीयोविऊदिःइंद्रोकेसर
स्तीतनेहसदेवसंभवमागच्छंतं प्रीत्यासम्यक्प्रत्युत्थायवनहरीवोद्वीवाविलोकयंतीमार्गोपरिश्रांतमस्तपयदिवधवलितद
शदिशाहशाकृतासनपरिग्रहेतनंप्रीत्यासाविरीपपच्छ आर्यकश्चित्कुशलीऊमारहनिसोवदीत् आयुष्मनिऊशलीस्मरनिचभ
वत्योःकेवलमीषदिवसेषुतनीयसीमिवतनुंविभर्ति अविश्रायमानोचानिमिनोशून्यतामिवाप्ते अपिचान्वक्षमागमिष्यत्ये
वमालतीनिनाम्नावाणिनीवार्तांवोविज्ञानमुच्छ्वसितेसाऊमारस्येतिनश्रुत्वापुनरपिसाविरीसमभाषत अतिमहानुभावःव

DR BHAU DAJI MEMORIAL

लऊमारोयंनेवमविज्ञायमानेनदृष्टेपिजनेपरिचिंतिमनुवभाति नस्यहिगच्छतोयदृच्छयाकथमपिग्रंथकमिवमार्गलतासमा
नसमस्तमुहूर्तमासक्तमासीत अथूर्णेहिसोजन्यमाभिजात्येनदःस्वामिसूनोः अलसःस्वल्पलोकोयदेवंसत्वभसौहार्दानि
येनकेनविनक्रीणातिमहतोमनोभिसोयंमोदार्यानिशयःकोपिमहात्मनामितरजनदुर्लभोयेनोपकरणीऊर्वंतिविश्वनमिनि
विऊचित्रुद्धावंवैशालोपेःस्वविरमिवस्थितायथाभिलषितंदेशमयासीत् अपरेयुरुद्यनिभगवतिद्युमणावुद्दामद्युतावभिउनता
रकेनिःस्कृतनमसितामरसिनीविकासव्यसनिनिसहस्ररश्मेःशोणमुनीर्यांयांनी तरलदेहप्रभाविताननश्चलेन अत्यर्थेसकले
शोणसलिलमिवानयंनीस्फटिनातिमुक्तऊसमसलवकसमन्विविसटालेमहतिसुगपतावियोगीतरंगमेस्थितासतीलमुरो
वथोरोपितस्य निर्यंगुत्कर्णतरगाकर्ण्यमानन्पुरपदरणितस्यानिवहलेनपिंडालकेनपलवितस्यऊरुभर्पिनरितहस्तस्यचरण
युगलस्यप्रसरद्भिरतिलोहितैःप्रभाप्रवाहैरुभयतः तारुनदोहदलोभागतानिकिंसलथितानिरक्तशोकवनानीवाकर्षयंती स
कलनीवलोकहृदयहरणद्योषणयेवरशनयाशिंजाननश्चलस्थलपोतथवलनेत्रनिर्मितेननिर्मोकलक्षणेनप्रपदीनेनके
वुकेननिरोहितनतुलनातनुकंचुकोनरहस्यमानेरासनवेदनथवलैरवयवैःस्वच्छसलिलाभ्यंतरविभाव्यमानमृणालकांडेव
सरसी ऊरुभरागपटलेपलकहृन्दविवेवेशातकमेतःस्फटिकभूमिरिवरत्ननिधानमादधानाहारेणामलकीफलनिस्त
लमुक्ताफलेनस्फुरितस्थूलग्रहगणशोभयादीवशेतविरलनलथरपटलाहतोद्योःऊर्ध्वमुणीकलशयोरुपरिस्थलपालेवमा
लिकामरुणहरितकिरणकिसलयिनीकल्पापिपुण्यवतोहृदयप्रवेशवनमालिकामिववद्दोधारयंतीप्रकोष्ठनिविष्टयैकेक

DR BHAU DAJI MEMORIAL

स्पृहादकंकरकस्पमरकतमकरवेदिकामनाथस्यहरिनीकृतदिगंतताभिर्मयूखसंतातिभिः स्थलकमलिनीभिरिवलक्ष्मीशंक
यानुगम्यमानावहलतांहूलहरुसिकोपकारिंतेनाथरसंपुटेनमुखशशिपीतेसंध्यारागंतिमिरमिववमंतीविकचनयनऊक्ष्व
यऊत्पहलालीनयाश्रलिऊलसंहत्यानीलांशुकजालिकयेवनिरुद्धार्धवदनानीलीरागनिहितनीलिम्नाशितिगलशितिनावा
मश्रवणाश्रयिणादंतपत्रेणकालमेघपलवेनेवविद्युदिवद्योतमानावऊलफलानुकारिणीभिस्तिसृभिर्मुक्ताभिः कल्पितेन
वालिकाप्रगलेनाधोमुखेनालोकनलवर्षिणासिंचंतीवातिकोमलेभुनलते दक्षिणकर्णावतंसितयाकेतकीगर्भपलाशले
खयारजनिकरनिर्झालनयेवलावण्यलोभेनलिख्यमानकपोलतलातमालश्यामलेनमृगमदामोदनिष्यंदिनातिलकविंदुना
मुद्रितमिवमनोभवसर्वस्ववदनमुद्वहंती ललाटलासकस्थसीमंतचुंबिनश्चडुलतिलकमणेरुवंचताचडुलेनांशुजालेनरत्नां
शुकेनेवद्योतशिरोवगुंदना प्रसूप्रेंखदनादरसंयमनशिथिलन्यूंखिकावंधानीलचामरावचूलिनीवचूरामणिमकरैकासना
था मकरकेतनकेतनपताकाऊलदेवतेवचन्द्रमसःपुनःसंजीवनौषधिरिवपुष्पधनुषः वेलेवरागसागरस्यज्योत्स्नेवयौवनचंद्रो
दयस्य महानदीवरतिरसामृतस्य ऊसमोद्भतिरिवस्मरतरोः बालविद्रुमवेदगर्भस्थकोमुदीवकांतेः धृतिरिवधैर्यस्यगुरुणाले
वंगोस्वस्थवीतभूमिमिवविनयस्य गोष्ठीवगुणानां मनस्विनेवमहानुभावतायाः तन्मिरिवनारुण्यस्यऊवनयदलदामदीर्घलोच
नयापाटलाधरयाऊंदऊसलस्फटस्फुरणयाशिरीषमालासऊमारभुजगलग्नयाकमलकोमलकरयावऊलसुरभिनिःश्वसितया
चंपकावदातयाऊसममध्येवनाहूलकरेकवाहिन्यामहाप्रमाणाश्चनराहूढयानुगम्यमानाकतिपयपरिवारकपरिकरामालती १०

समदृश्यत दूरादेववदधीचेप्रेमणासस्वत्यालंदितेवमनोरथेराकृष्टेवऊत्पहलेनप्रत्युद्गतेवोत्कलिकाभिरालिंगितेवोत्कंठया श्वेतः
प्रविशतेवहृदयेनस्वपितेवानंदास्रुभिः क्लिन्नमेवस्मितेनवीक्षितेवोल्लसितेः आच्छादितेववस्त्रणाश्रूपचितेववदनपंकरीकेनसलीक्ष
तेवाशयासविषमुपययौ श्वतीर्यवत्सयाहूणदेवावनेनमूर्धापृणाममकरोत् आलिंगितावताभ्यांसविनयमुपाविशत् सप्रश्रयं
ताभ्यांसंभाषितावपृष्टभाजमात्मानममन्यत श्वकथयद्वदधीचसंदिष्टंशिरसिविनिहितेनांजलिनानमस्कारे श्रुहूणाश्चाकारतःप्रभृ
ति श्रुग्राम्यतयोतेनैरनिषेधलेरालोपेःसावित्रीसरस्वत्योर्मनसीक्रमेणच श्रतीतेमध्येदिनसमयेशोणमवतीर्णायांसावित्र्यांस्नातस्य
स्नपितपरिजनासाहूतमालतीऊसमप्रस्तरशयिनींसमुपसृत्यसरस्वतीमावभाषे देविविज्ञप्यंनःकिंविदस्तिरहसियतोमुहूर्तम
वधानदानेनप्रसादंक्रियमाणमिच्छामीति सरस्वतीनदधीचसंदेशंकिनीकिंवदतीतिस्मनविनिहितवामकरनवकिरणदंत।
रितमुद्रियमानऊत्पहलोऊपनिकरमिवहृदयमुन्नरीयश्रूहूलवल्कलैकदेशेनसंछादयंती गलतावतंसपल्लवेनश्रोतंश्रवणेनेवप्रा
वमानेन श्रनवरतश्वासप्रसंदोहदोलायितोज्जीवितशशिवसमासनलतामवलंबमानासमुत्फुल्लस्यमुखशशिनोलावण्यप्रवाहेणे
गाररसेनेवसावर्यंती जीवलोकंशयनऊसमपरिमलप्रेमयुकरकदंबकेमंदमानलदाहश्यामलेमनोरथैरिवनिर्गत्यभूर्तेरुन्निष्प
माणाऊसमशयनीयात्स्मरशरसंज्वरिणीमंदंमंदमुदगात् उष्णांशुकथयेयंति कपोलतलप्रतिविंबितांलज्जयेवकर्णमूलेमालतींप्र
वेशयंतीमप्रगल्भांगिरमुधीरमुवाच सखिमालतिकिमर्थमेवमभिदधासि काहमवधानदानस्यशरीरस्यप्राणानांवासर्वस्याप्यर्थि
नोपिप्रभवत्येवानिषेधलघवोजनःसानकाविद्यानभवसिमे स्वसासखीप्रणयिनीप्राणसमाच नियुज्यतोयावतःकार्यस्यत

मंदोदीयसोगरीयसोवाशरीरकमिदं अनवस्करमाश्रवेमेत्यियहृदयंपीत्याप्रतिसरविधेयास्मितेव्याहृणवरवर्णिनिविवदितमितिसा
त्ववादीत् देविजानास्येवमायुर्यविषयाणांलोलुपतांचेन्द्रियग्रामस्यउन्मादितांचनवयौवनस्यपरिप्लवतांचमनसःप्रत्यूतेवमन्मथ
स्यइर्निवारता अतोनमामुपालंभेनोपस्थातमर्हसि नववालिशताचापलताचारणतावाचालतायाःकारणम् नकिंचिन्मकारयत्यसा
धारणस्वामिभक्तिःसात्वंदेवियंदेवहृदेवेननतपवारभ्यास्यकामोगुरुःबंदमानोवितेशःमलयमरुदुच्छ्वासहेतुः आययोतरंग
स्थानेषुसंतापःपरमसहृत प्रजागरःश्रमःमनोरथाःसर्वगतानिःश्वासाविग्रहाग्रेसरःमृत्युःपार्श्ववर्तीरणरणकःसंचारकःसंकल्पा
वुद्यपदेशहृद्याःकिंवाविज्ञापयामि अनुरूपोदेव्याश्चित्यात्मसंभावना शीलवानितिप्रक्रमविरुद्धम् धीरश्चित्यवस्थाविपरीतं सुभग
इतिन्वदायत्तं स्थिरप्रीतिरितिनिपुणोपदेशः नानानिसेवितमित्यस्वामिभावोचितम् इच्छतिदासतामामरणात्कर्तमितिभृतीलो
पःभवनस्वामिनीभवसीत्युपप्रलोभनं पुण्यभागिनीभजतिभर्तारंतादृशमितिस्वामिपदपातः त्वंतस्यहृत्यसित्यप्रियम् अगुणज्ञा
सीत्यधिक्षेपः स्वमेस्यवशःकृतप्रसादासीत्यसादिकं प्राणरक्षार्थमर्थयतेरतिकातरता नत्रागम्यतामित्याज्ञावारितोपिवला
दागच्छतीतिपरिभवः तंदेवमगोचरेगिरामसि इतिश्रुत्वादेवीप्रमाणमित्यभिधायहंसीमभूत् अथसरस्वतीप्रीतिविस्फारितेनच
क्षषाउपलक्षितापत्यवादीत् अपिनशंकोमिवङ्गभाषितं एषास्मितेस्मितवादिनिवचसिस्थिता शृण्वंतामसीप्राणाइतिमालतीत
यदाज्ञापयसि अतिप्रसादयितिव्याहृत्यहर्षपरवशाप्रणम्यप्रज्ञविनातरंगनततारशोणं अगाच्चदधीचमानेतेवचनाश्रमपदम्
इनगतसरीस्त्रेहेनसाविरीमपिविदितहृतोतामकरोत् उत्कंदाभारभृताचतामतावेतसाकल्पयितंकथंकथमपिदिवसशेष ११

मंनेषीत् अस्तमुपगतेचभगवतिगभस्तिमतिस्तिमिततरमवतरतिचतिमिरेप्रहसितामिवसितांदिशंपेरन्दरीदरीमिवकेसरिणः
देवतिचंद्रमसिसरस्वतीभुविनिद्रीनोष्णकसङ्कमानेरतरंगिणिइगुलकोमलेशयनरवशेषेसंकतेसमुपविष्टास्महृतपार्थिना
णाहृतनलगोदधीचचरणनखचंद्रिकामिवलक्षादिकांदपानागतस्थलादर्शप्रतिबिंबितेनचारुहासिन्ययमसःवाहृतोहृदय
हृयितोजनइतिश्रवणसमीपवर्तिनानिवेद्यमानमदनसंदेशेवेदुनाविकीर्यमाणनवकिरणचक्रवालेनवालचंद्रनीकृतचंद्रकला
कलापेनेवकरेणवीजयंतीस्वेदिनैकपोलपट्टमत्रदधीचाहृतेनकेनचित्पवेहृद्यमितितिरश्चीनेचित्तभुवापातितोविलासवेश्चलना
मिववालमृणालिकामथिस्तनेस्तनेनैकथमपिहृदयेनवहंतीप्रतिपालयामास आसीच्चास्यामनसि अहमपिनामसरस्वतीय
शोधनामनोजन्मनाजन्येवपरवशीकृता नत्रकागणेनेतरासतपस्विनीषुश्रुतिनरलासतरुणीषिति आजगामचमधुमासऽ
वसरभिगंधर्वहः हंसरवक्रुतमृणालधृतिः शिखंडीवचनप्रीत्युन्मुखः मलयानिलरवाहितसरसचंदनथवलितनक्तमालोत्कम्पः
कृष्यमाणरवक्रुतकरकवग्रहेणग्रहपतिनापेर्यमाणरवकंदर्पोद्दीपनदक्षेणदक्षिणानिलेन उद्यमानरवोत्कलिकावहलेनसति
रसेनपरिमलसंपन्निनामपुष्पपटलेनपटेनेवनीलेनाच्छादितांगयष्टिः अन्तःस्फुरतामनमदनकरिकर्णशोवायमानेनघनिमेदुना
प्रथमसमागमविलासविलक्षस्मितेनेवधवलीक्रियमाणेककपोलोदरोमालतीद्वितीयोदधीचः आगत्यवहृदयगतदयिताऽ
पुरवमिश्रयेव हंसगद्गदयागिरक्रुतसंभाषणोयथामन्मथःसमाज्ञापयति यथायोवनमुपदिशति यथाऽनुरागःशिक्षयति
यथाविदग्धतांध्यापयति तथातामभिरामोरामामरमयत् उपजातविस्रंभात्मानमकथयदस्यसरस्वती नयातसार्धमेकंदि

वसमिवानयत्संवत्सरमधिकं अथदेवयोगात्सरस्वतीवभारगर्भे अहूतवानेहसासर्वलक्षणाभिरामंतनयं तस्मैचजातमात्रायैव
सम्यक्सारहस्याःसर्वेवेदाःसर्वाणिचशास्त्राणिसकलाश्चकलाविद्यामत्यसादात्स्वयमाविर्भविष्यंतीतिवरमदात् सद्भर्तृभ्राचया
दर्शयितमिवहृदयेनादायदधीचेपितामहादेशात्तमेसाविद्याब्रह्मलोकमारुरोह गतायांचतस्मोदधीचोपिहृदयेद्वादिन्येवा।
भिहृतोभार्गववंशसंभूतस्यभ्रातुर्ब्राह्मणस्यजायामद्मामालाभिधानांभृगुनिकन्यकामात्मसूनोःसंवर्तनायनियुज्यविरहातुरस्त
पसेवनमगात् यस्मिन्नेवावसरेसरस्वत्यसूतनंतनयंतस्मिन्नेवात्तमात्रापिसुतंप्रसूतवतीनीतासानिर्विशेषंसामान्यरूपाशनेःश
नैःशिशूसमवर्धयत् एकरूपयोःसारस्वताख्यावाभवत् द्वितीयोपिवह्निनामाभवत् आसीच्चतयोःसौदर्ययोरिवसृष्टयोर्याप्री
तिः अथसारस्वतोमातर्महिम्नायौवनारंभपर्वाविर्भूताशेषविद्यासंभारस्तस्मिन्नवयसिभ्रातरिश्रेयसिप्राणसमेसहृदिवत्सेवा
त्सल्यंसमक्षमेवसंचारयामास चकारचह्निरदारपरिग्रहस्यास्यतस्मिन्नेवप्रदेशेप्रीत्याप्रीतिकूटनामानंनिवासं आत्मनाणोषा
ठीकृत्यजिनीवल्कलीप्रत्यवलंबीमेखलीजटीचभूत्वातपस्यतोजनयित्रेवनगामीतिकं अथतस्मात्यर्वमानादिपुरुषव्रत
निजात्मचरणोनतिनिर्गतपद्मोद्भवः परमेश्वरशिरोभूतःसकलकलागमगंभीरः महामुनिमान्योविपद्मोद्भवः दितितनूज
व्यपनिरस्तलिंगप्रकृतिः भागीरथीप्रवाहइवपावनःप्रावर्तततविपुलोवंशः यस्मादजायंतवात्स्यायनानामगृह्यसूत्रयः आश्वल
ायनाःशांखायनाःकौशीतकिनोवैखानसाःभारद्वाजाःवैखरीवाजसनेयिनोमाध्यंदिनाःकात्यायनाःकौथुमाःलौगाक्षिणोगौ
तमाःशाट्यायनाःहिरण्यकेशिनोभाल्लविनोजैमिनयःखांडिकिनोरौकिमाःकाठकाःकापिष्ठलाःमैत्रायणीयाःवाराहाःछंदो
गाःवाधूलाःकालापाःतांडिनोजलाटयःतौंडिनोमहाकौंडिन्यायनीयाःआर्चाभिनोशाकलाःवाष्कलाःशौनकाःआश्वलायनाः
शांखायनाःमांडूकेयाःमौद्गलाःगार्ग्यायणीयाःशैशिरयःवात्सप्रयाःमैत्रेयाःसांकृत्यायनीयाःवार्कलयःवैजवापायनाःपैंगलयः
औलूक्याःकाण्वाःवाध्यश्वाःपाराशर्यायणाःहारीतकाःछागलेयिनःकौंडिन्यायनाःकौशिकाःगार्गेयाःगालवाःसैतवाःबैजवा
पायनाःबाभ्रवाःदाल्भ्यायनाःगौपायनाःकौशिकाःशैतायनाःधनंजयाःकौंडिन्यायनाःकौशिकाःहिरण्याक्षाःपौष्पिंजयाःहारि
द्रवाःमाशकतायनाःपैंगायनाःवासिष्ठाःकापिशठयःमैत्रेयाःकठाःकालापाःमौद्गलाःपैप्पलादाःशौनकीयाःवैदभकाःबौधाः
याःआपस्तंबीयाःसत्याषाढाःहिरण्यकेशीयाःभारद्वाजाःवैखानसाःवाराहाःवैष्णवाःहैरण्यगर्भाःकार्तकौटाःपांचरात्राःकौ
शिकाःसौपर्णेयाःसंकृत्यायनीयाःकाठकाःकौथुमाःराणायनीयाःसाटमुखायनीयाःभागुरिणीयाःजैमिनीयाःतौंडिनीयाःमहाजै
मिनीयाःशाट्यमुग्रीयाःराणायनीयाःसाटमुखायनीयाःभागुरिणीयाःजैमिनीयाःतौंडिनीयाःमहाजैमिनीयाःशाट्यमुग्रीयाः

यसः श्रीमधिषणावधूताघेषणाप्रसंकसकस्वभावाः प्रणतप्रक्षयिनः शमितसमस्तशोकोत्तरसंश्रीतयः डङ्काहितसमग्रैश्वार्थग्रै
श्रयः कवयोवाग्मिनोविमत्सराः सरसभाषितव्यसनिनोविदग्धपरिहासवेदिनः परिचर्यपेशलाहृतगीतवादित्रेश्ववाराः पेतिश्र
स्तविस्राः सानुक्रोशाः सत्यसुचयः साधुसंमताः सर्वसत्त्वसौहार्दहृदयाः तथासर्वगुणोपेतानानसेनानभिभूताःक्षमाभा
नः प्राप्तिनंदनाप्रतिस्पर्धिनाविद्याधराप्रजराःकलावंतःप्रदोषाभ्यारकाप्रपोषणापिनोभास्वंतप्रभूष्णवोहुतभुजः प्रकृत्यन
योभोगिनःप्रसंभाःपुण्यालयाःप्रलयमकृत्किंयादृताःप्रजालाःकामजिनःप्रसाधरणाहिजानयः तेषुचैवमुत्पद्यमानेषुसंस
रतिसंसोरयात्सयुगेषुप्रवर्तीर्णकलौवहत्सुवत्सरेषुबहुलासुवासरेषुप्रतिक्रामतिचकालेप्रसवपरंपराभिरनवरतमापतन्निव
कासिनिवात्स्यायनऊलेकमेणऊवेदनामावैनतेयइवगरुपत्तपातीद्विजोत्तमस्लेभे तस्माभवन्मुनिः ईशानःहरःपाशुपतेषु
तिचत्वारोयुगारंभाइवब्राह्मणेजोजन्यमानप्रजाविस्तारानारायणवाहूदेशाइवसच्चक्रनेदकाख्यनयाः तत्रपाशुपतेसेकपदा
भवद्भूभारइवाचलऊलस्थितिनिश्चयरुदधिर्गंभीरैश्वर्यपतिरिंद्रनाम्नासमग्राग्रजन्मचक्रहूरामणिर्महात्मासूनुःसोजनयत् भृगुं
हंसंभविंकविंमहीदत्तंधर्मज्ञानवेदसंविभागंयज्ञेमहिदत्तंविश्वरूपंवेत्येकादशरुद्रानिवसोमाहृतरसशीकरक्षरिणम
खान्यविभ्रम्यज्ञान् अलभतव विभ्राजेलोमशेराजेदेव्यभिधानायांब्राह्मणेवाणमात्मजं सबालएवविधेर्बलवतोवशा
दुपसंपन्नायांवयुज्यतनजन्मा ज्ञातस्नेहस्तनितरोपितेवास्यमातृनामकरोत् श्रवर्धतचेननाधिकतरमेधीयमानधृतिर्योसि
निन्ने कृतोपनयनादिक्रियाकलापस्यसमाहृतस्यचतुर्दशवर्षदेशीयस्यपितापिश्रुतिस्मृतिविहितंकृत्वादिनजनोवितं

निर्विलेपुण्यपन्नातंकालेनादशमीस्थएवास्तमगात् संस्थितेचपितरिमहताशोकेनाभीलमनुप्राप्तोदिवानिशंदह्यमानहृदयःकथं
कथमपिकृतिपयान्दिवसानात्मशरीरेणवीतशोकेशनैःशनैः श्रविनयनिदानतयास्तांत्रस्यकृतूहलेवहलतया
च वालभावस्यैर्यप्रतिपत्तयाचयौवनारंभस्यशोशवोवितान्यनेकानिचापलानि श्रावरन्निवरोवभूव श्रभवंश्चास्यवयस्यासमानाः
सुहृदःसहायाश्च तथाचभ्रातृशेषारशवोवृद्धसेनमातरषेणोभाषाकविशीशानःपरमित्रंप्रणयिनोरुद्रनारायणोवारवाणवासवानो
वर्णकविःवेणीभारतःपाहृतहलकुलपुत्रोवायुविकास्वंदिनोवनंगवाणसूचीवाणोकात्यायनिकाचक्रवाकिकाजानुपुत्रिकोमयू
रकःतांडुलदायकशुंडकः भिषक्पुत्रोमन्दारकःपुस्तकवाचकःसुदृष्टिःकलादक्षामीकरःहैरिकःसिंधुषेणःलोलकोगोविंदकः
विश्वकुंडीरवर्माप्रलंबकुंकुमारदनःमार्दंडिकोजीमूतवाहिनोसोमिलग्रहादित्योसेरंधीकुरंगिकावाशिकोमधुकरपावतोगांधर्वी
पाध्यायोरुद्रेश्वरकःसांवाहिकोकेरलिकालासकयुवानोरविकः श्रादिकश्चांडालः किंतवोभीमकःशैलालियुवाशिवंडकः नर्तकीहर
णिकापाराशरीसुमतिःदर्पणकोवीरदेवःकणकोजयसेनःशैवोवज्रकुंडोणःमंत्रसाधकःकरालः श्रसुरविवरव्यसनीलोहितात्तःपात
वादविदिहंगमःदार्ढरिकोदामोदरःपेंदुजालिकःचकोरात्तःमस्करीनाम्नचूडःसर्पतेरंगेरंगगम्यमानोवालजनैर्निवृत्तानुपगतोदेशो
नरालोकनकौतुकादिमहृदयःसत्त्वपिपितृपितामहोपोनेषुब्राह्मणजनोचितेषुविभवेषुसतिचाविद्विज्ञेविद्याप्रसंगेगृहान्निर्गात्
प्रगाच्चनिरवग्रहोग्रहवानिवनवयौवनेनसेरिणामनसामहतामुपहास्यतां श्रथशोनेःशोनेरत्युदारयावद्वृत्तिमतोहृतिसहनिराजकुला
निवीक्षमाणोनिरवद्यविद्याविद्योतितानिचगुरुकुलानिसेवमानोमहार्हीलायगंभीरगुणवद्रोह्रीक्षोपनिषद्मानःस्वभावगंभीरधीधना

विद्वांसो॰

१३

नमस्तुंग

निर्विदत्पमंदरानिवगाहमानःपुनरपितामेवंवेषश्चितीमात्मवंशोचितांप्रकृतिमभजत महतश्चकालतामेवभूयोवात्स्यायनवेषा
श्रयामात्मनोजन्मभुवंब्राह्मणपितृवासमगमत् तत्रचचिरदर्शनादभिनवीभूतस्नेहसद्भावैःसंभ्रमप्रकटितहार्दीयैरामेरुत्सव
दिवसइवानेदिताभिगमनोवालमित्रमंदरस्यमध्यगतोमोदसलिलमिवान्वभवदिति ॥ इतिश्रीहर्षचरितेवात्स्यायनवेशवर्णने
नामप्रथमउच्छ्वासः १ ओंप्रतिगंभीरभूयेक्षुपरवजनस्यनिरवनारस्यदयतिसमीहितसिद्धिगुणवंतःपार्थिवाश्चटकाःरागिणिन
लिनेलक्ष्मीदिवसेनिदघतिदिनकरप्रभवो श्रनेपेक्षितगुणदोषःपरोपकारःसतांव्यसनं श्रथतत्रानवरताध्ययनश्रमनिष्प्रवरा
णिभस्मपुंडूकपांडुरललाटैःकपिलशिखाजालजटिलैःकषायभिरिवकृतलोभागतैर्वटुभिरध्यास्यमानानिसेकसुरभयसोम
केदारिकाहरितायमाणपल्वलानिकुसुमान्युच्चिनोतीयशणमाकनेदुलानिवालिकाविकीर्यमाणनीवारवल्लीनि
मुविशिष्यशातनीयमानहरितकुशमूलीपलाशसमिधिरुद्धनगोमयपिंडकूरसंकटानि श्रमिलीयद्वीरद्वारिणीनामग्निहो
त्रेधेनूनांवत्सवत्सलैर्विलिखितानिरवितर्दिकानिकामंदलवमृत्पिंडमर्दनव्यग्रयजमाननिवेदितानवेदीशंकयानामोदवतीर्णाशा
खानांशिखिभिःपरिचितपर्यंतानिवेश्मदेवपितृपंक्तिपरिवेषणानिहविर्भुग्भूसुरितांगनाविरचितकिंकिलयानिवत्सीयबालक
लालितललनस्तनपीतकानिक्रीडत्कुसुमशारङ्गशावकप्रकटितपशुवैधप्रबंधनानिषुकशारिकारव्याध्यायनदीयमानोपाध्या
यविश्रोतसिकानिसादात्रयीतपोवनानीवविरहदहनोद्वीधवानोप्रीयमाणोभ्रमन्भवनानिसलमनिषत् तत्रस्थस्यचास्यकदा
चित्कुसुमसमयप्रगमुपसंहरन्नदेभत ग्रीष्माभिधानःसंफलमलिकप्रबलाद्दहोसोमहाकालःपत्यग्रनिर्जितस्यास्तमुपगत

वनोवसेतसामन्तस्यवालापत्येष्विवपयःपायिषुनवोद्यानेषुदर्शितस्नेहोमुहुरभूत् अभिनवोदितश्चसर्वस्योष्णिषांसकलऊ
समर्पयनमोदमकरोत्यतपत्नुस्समयःस्वयंहतरानस्याभिषेकादीः चामरकलापाइवाष्टसंतकामिनीनांविकरत्वयाःऊस
मायुषेन हिमदग्धसकलकमलिनीकोपेनेवहिमालयाभिमुखंतीयात्रामदादेशमाली अथललाटेनेपतपतितपनेलिखितल
लाटिकाभंइवैकेः अलकचीरचीवरसंवीतैःसेवोदविंदमुक्ताक्तवलयवाहिभिर्दिनकरारायननियमाइवाष्टसंतलनालनलोटै
इभिःचंदनधूसराभिरस्यंपश्यणाभिःऊमुदिनीभिरिवदिवसमस्तप्यतसुन्दरीभिर्निदालसारत्नालोकमणिनासहेनदृशःकिम
तनरढमानपम् अशिशिरसमयेनचक्रवाकमिथुनाभिनन्दिताःसरितइवतनिमानमानीयंतसोडुपाःशर्वयः अभिनवपट्ट
पाटलामोदसुरभिपरिमलेनकेवलेनलेनानस्थवनस्थवनमधिपात्तमभूदभिलाषोदिवसकरसंतापात् क्रमेणचावरव
रमधूलेवंविनेशेशवेषुषात्सरसिसीदत्स्रोतसिमन्दनिर्झरेकिलीकाकोकाकारिणिकातरकपोतकूजिताउपवर्धिरितविषे
विषसत्पतन्त्रिणिकरीषंकषमरुति विरलवीरुधिरुधिरऊतहलिकेसपिकिशोरकलिश्यमानकठोरधातकीस्तवकेताम्पन्
स्तेमेरमधूष्णवमधुनिमन्महामहीधरनितंबे हूयमानहिरददीनदानपानपणमिकालीनमूकमधुलिहि लोहितायमानमे
दारसिन्दूरितसीमि सलिलस्यंदसन्दोहसंदेहमुद्यन्महामहिषविषाणकोटिविलिख्यमानस्फटत्स्फटिकहर्षदिच्चर्ममर्मरित
शर्मणि नमणोसङ्कलकान्तरविकिरे विवरपारणश्रावितनदार्जनऊररहूटान्तरविवर्तमानोत्तानशफरशारपंकशेषपल्वलो
भसि दावजनितजगतीराजनेरजनीराजयत्सणिकदेभीभवनिनिदाघकाले प्रतिदिशमाटीकमानाइवोषरेषु प्रपावाटऊटी

पटलप्रकल्पेदाकाःप्रपङ्ककपिकच्छूगुल्मटाक्षोटनवापेलेरकाएकदूलाइवकंपेनःशर्कीलाःकर्करस्थलीःस्थलदृशशूर्ण
मुचःमुचुऊन्दकन्दलदलनदंतराःसमंततःपतन्मुखरवीरीगणभ्रवशीकरशीकंमानतनवः नरुणतरतरणिप्रतापतप्तेतरंतर
वतरंगिणिमृगतृष्णिकानरहिणीनामलीकवारिणिभुष्णच्छमीमर्मरमारुवमार्गलङ्घनलाघवजनवनेचालोःरेणवावर्तमएरलीरे
चकरासकरसरभसारब्धनर्तनारंभारभटीनटाः दावदग्धस्थलीमषीमलनमलिनाःशिक्षितदक्षपणिकहतयइवरवमधूरपिंड
चयानुन्निन्वतःसप्रयाणगंजाइवशिक्षानजरत्करंजमंजरीवीजजालकैःसप्रपोहाइव शातपातरवनमहिषवासानिऊत्र।
स्थूलनिःश्वासैःसापत्याइव उड्डीयमानजवनवातहरिणपरिपाटीपेटकैःसभुक्तइवदृश्यमानवेलवुसक्तऊटिलधूमको थकं
टिभिःसावीविवीचपइवमहोष्मशुंकिभिर्लोमशाइवक्षीर्यमाणशल्मलिफलतूलतंतुभिःदडुलाइवशुष्कपत्रपटकाकृष्टिभिः
सिरालाइवतृणवेणीविकिरंणैः उत्क्षप्तश्वइवधूयमानयवशूकशकलशंऊभिः देष्णालाइवचलितशलल्लरीपंतेःनिद्रा
लाइववेद्यानरशिखाभिःउत्सर्पत्सर्पकंचुकचटुलाः वह्निस्तंभसाभ्यवहरणायकवलग्रहमिवोरुसःकमलमपभिरभ्यस्य
न्नःसकलसलिलोच्छोषचर्मशोषणपटहैरिवशुष्कवेणुवनास्फोटनपटुरवैस्त्रिभुवनविभीषिकामुद्रावयंतः श्रुतचलचाप
पदश्रेणीशासितसप्तयः त्रिविषमन्मथूवलनालानस्तोषकल्माषवपुषरवस्फटितगुंजाफलस्फटिंगागारोकिंगागः गिरिगुहा
गंभीरभोकारभीषणध्वानशोभुवनभस्मीकरणाभिचारचरुपवनवदनाः रुधिराहुतिभिरिव पानिभद्रुमस्रवकहृद्भिःसर्पयं
तस्तारवनवनविभावसून शिशिरसिकतानारकिनरेहसः तप्तशैलविलीयमानशिलान्तरसलवलिप्तदिशोदवदहनपद्म

मानवटकोटरवणरुवितनकुकोटरकोटीपटलपुटपाकगंधकटवःप्रावर्तंतोन्मनामजनिस्थानःसर्वतश्चधूरिभस्त्रासहस्रसं
भृतणत्तभिताश्वजरद्गजगरगंभीरगलगुहावाहिवायवःक्वचित्स्वच्छंदत्रणचारिणोहरिणाःक्वचिन्नरुतलविवरवर्तिनोव
भ्रवःक्वचिन्नटावलेविनःकपिलाःक्वचिच्छ्रुनकुलकुलायपतिनःश्येनाःक्वचिद्विलीनलाक्षारसलोहितच्छवयोधराःक्वचि
दासादितशकुनषट्चक्रनपट्टगतपोविषाणलाःक्वचिद्गणनिःशेषनन्महेतवोनिर्वाणाःक्वचिच्छ्रमवासितोवरस्तरभयोरा
गिणःक्वचित्सभूमोद्गारमन्दरुचयःक्वचित्सकलजगद्ग्रासच्छमराःसभस्मकाःक्वचिद्वेणशिलास्तंभमूर्तयोन्यंतहृद्राःक्वचि
दवलोपपुंजकपिलजनताःक्वचिणःक्वचित्सर्वानरसभुजःपीवरानःक्वचिद्गणमूलवोरोद्राःक्वचिज्ज्वलितनेत्रदहनदाधस्त
कुसुमशरमदनाःकृतस्थाणुस्थितयःवरलशिलानर्तनारंभारभटीभटाःशुष्ककाशारसूनिभिःस्फुरन्नीरसनीवारबीजलाजवर्षे
भिःज्वालोज्जलिभिरर्चयंतइवच्छर्मकृत्तिं ग्रहणइवहृदयमानकदोरस्थलकमदवसाविस्रगंधगुभवःसमधिधूमभंगोदसगृ
नितिभिरेवभक्षयंतःसतिलाङ्कनयइवस्फटदहलवालकीटपटलाःकदेषुक्षितिव्रणइवलोमविवटदल्कलथवलशेवृकशुक्लयः
पुच्छेषुसरःसंवेदितइवविलीयमानमधुपटलगोलगलितमधुच्छिद्यहृष्यःकाननेषुवेल्लनयइवपर्यंतशीर्यमाणशिलासंह
तयःमहोषरेषुगृहीतशिलाकवलाइवज्वलितसूर्यमणिशकलेषुशिलोच्चयेषुप्रत्यहशंतदारुणादावाग्नयःतथाभूतेचतस्मि
न्सुदारुणेग्रीष्मसमयेकदाचिदस्यस्वगृहावस्थितस्यभुक्तवतोपराह्णसमयेभ्रातापरशवःवृद्धसेननामाप्रविश्यकथयत् एष
वलदेवदेवस्यवतःसमुद्राधिपतेःसकलराजचक्रवर्तिशिरोमणिश्रेणीशाणकोणकषणनिर्मलीकृतचरणनखमणेःसर्वचक्रव

र्तिनोपोरेवस्यमहाराजाधिराजपरमेश्वरश्रीहर्षदेवस्यभ्रात्राकुसलनाम्नाभवतामंतिकंप्रज्ञातनमोदीर्घाध्वगःप्रहितोद्वारम
ध्यास्तेइति सोब्रवीत् आयुष्मन् अविलंबितंप्रवेशयेनमिति अथतेनानीयमानमतिदूरंगमनपुरुजरद्गंधकारदीर्घिकावेल
वीरिकानियमितोद्वेरचेरातकंप्रेक्षेप्रवेत्यटच्चारकर्परचटितगलितग्रंथिमतिनिविरसूत्रवेथनिस्रितांतरालक्रतवाक्छंद
यालेखमालिकयापरिकलितमूर्धानंप्रविशंतंतेलेखहारकमदादीत् अप्राप्तीद्वरांदेवभद्रभद्रमशेषभुवननिष्कारणवैयो
स्रत्रभवतःकुसलंतेनिसभद्रमित्युक्त्वापणस्थानिदूरेसमुपविशत् विश्रांतश्चाब्रवीत् एषवलस्वामिनोमाननीयस्यलेखःप
हितइतिविश्वचार्पयत् अथवाणःसादरंगृहीत्वात्मयमेवावाचयत् मेवलकात्संदिष्टमवधार्यफलप्रतिवेधीधीर्मद्गिर
पहरणीयःकालातियातइति एतावदत्रार्थेजातमितरद्वार्तासंवादनमात्रके श्रवधूतलेखार्थश्चसमुत्सारितपरिजनःसंदे
शंगृहीत्वान् मेवलकस्त्ववादीत् एवमाहमेधाविनंस्वामीजानात्येवमान्यःयेनैकगोत्रतावासमानजातितावा समंसंवर्धने
वा एकदेशनिवासोवादर्शनाभ्यासोवापरस्परानुरागश्रवणंवापरोक्षोपकारकरणंवा समानशीलतावास्नेहस्यहेतवःत्व
यिनविनाकारणेनाद्वेषिण्यप्यासनेवावेधाविवद्वरपक्षपातेकिमपिस्निह्यतिमेहृदयंहृत्स्थितोपीन्दोरिवरुमुदाकरेभव
नमंतरेणान्यथाचक्रवर्तीहर्षनेत्रोहित आसीत् नवतनयो नमन्येवतेयेषांसतामपिसतांनविद्यंतेमित्रोदासीनशत्रवःपि
शुवापलपराधीनचित्तहृतिनयाचभवतःकेनविदसहिष्णनापल्किंचिदसद्दशमुदीरितं इतरोलोकस्त्वेवनहृद्यंतिवक्ति
चप्रलितानीवगतागतिकानिलोलानिवल्लभवंत्यविवेकिनोमनांसि वद्धसावश्रवणनिश्चलीकृतनिश्चयःकिंकरोतद्द

थिवीपतिः तत्वान्वेषिभिश्चास्माभिर्दूरस्थितोपिप्रत्यक्षीकृतोसि विज्ञप्तश्चक्रवर्तीत्वदर्थं यथाप्रायेणप्रथमेवयसिसर्वस्वे
वचापलेः शेशवमपराधीति तथेतिचप्रतिपन्नस्वामिना श्रुतोभवतानाराजकुलमकृतकालक्षेपमागन्तव्यं श्रवकेशीवा
दृष्टपरमेश्वरोवंधुमध्यवसन्नासिमेवद्रुमतः नचसेवावैषम्यविषादिनावापरमेश्वरोपसर्पणभीरुणाभवताभवितव्यं
यतोयद्यपि सेवोपजातविषयोपिनयातिवक्रंदेहीतिमार्गणशतैश्छिद्यतेहिः स्वमोहात्समादिपति जीवितमप्येको
ऽकष्टमनोभवश्चैवंविधविदग्धः तथाप्यन्येतेभूपतयः श्रन्यएवायं त्यक्तनृगनलनिषधनहुसोवरीषदशरथदिलीप
नाभागभरतभगीरथययातिरघुतनयः स्वामी नास्याहङ्कारकालकूटविषदिग्धदृष्टादृष्टयः नगर्वगदगुरुगरगलग्र
हगजदागिरः नातिस्मरोष्माप्यस्मारविस्मृतस्थैर्यगणिस्थानकानि नोद्दामदर्पदाहज्वरवेगविकृतविकाराः नाभिमान
महास्रनिपातनिर्मितोगभंगानिगतानि नमदार्पितवक्रीकृतोष्ठनिष्ठ्यूतनिष्ठुराक्षराणि जल्पितानि तथाचास्यविमले
ष्वमात्यपुरत्नवृद्धिर्नशिलाशकलेषु मुक्ताफलेषुगुणेषुप्रसाधनधीः नाभरणभोरेषु दानवत्सकर्मसमाधनप्रज्ञानक
रिकटेषु सर्वाग्रसेवेयशसि महाप्रीतिः नंजरत्नेणहृहीतकरास्वाशास्वप्रसाधनाभियोगः ननिजकलत्रचर्मपुत्रिकास्व
गुणवनिधनुषिसहायवृद्धिः नर्षिरोपनीविनिसेवकजने श्रपिचास्यमित्रोपकरणमात्मा भृत्योपकरणंप्रभुत्वं पंडितोप
करणंवैदग्ध्यं वांधवोपकरणंलक्ष्मीः क्षपणोपकरणंमेधर्यं द्विजोपकरणंसर्वस्वं सहजनेहस्मरणोपकरणंहृदयं धर्मो
पकरणमायुः साहसोपकरणंशरीरं श्रसिलतोपकरणंपृथिवी विनोदोपकरणंराजकं प्रतापोपकरणंप्रतिपत्तः नास्या

जीवित.

१६

त्यपूर्णेपरवाप्तेसर्वातिशायिस्नेहरसप्रसूतिःपादपल्लवश्चायेति श्रुत्वाचतमेववचन्द्रसेनेसमादिशत् क्षतकशिपुंवि
श्रांतस्तविनमेनंकारयेति श्रथतेचतस्मिन्पर्यस्तेचवासरेसंचरमानरक्तपंकजसंपुटपीयमानरजतपिण्डामर्तोच
जनि वालवायसास्यारुणेपराह्णतेयेशिथिलितनिजवाजिनिवे जनापीरपादले श्रस्ताचलशिखरस्खलनिखिन्नतीव
कमलिनीकंटकक्षतपादपल्लवे पतंगेपरःपुरापतति प्रेंखदंधकारलेशलंबालकेशशिविरहशोकशणमरवशणामपु
ये कृतसंध्योपासनःशयनीयमगात् श्रचिंतयच्चैकाकी किंकरोम्यन्यथासंभावितोस्मिराज्ञानिर्निमित्तबंधुनाचसंदि
ष्टमेवकृष्णेन कष्टाचसेवाविषमंचभृत्यत्वं श्रनिर्गंभीरमहद्राजकुलं नचतत्रमेपूर्वनपवर्तिताप्रीतिः नकुलक्रमाग
तागतिः नोपकारस्मरणानुरोधः नबालसेवास्नेहः नगोत्रगौरवं नपूर्वदर्शनदाक्षिण्यं नप्रज्ञासंविभागोपप्रलोभनं
नविद्यातिशयकृतहृल्लेखः नाकारसौंदर्यादरः नसेवाकाकुकौशलं नविदग्धोष्टीवंधवैदग्ध्यं नवित्तव्ययवशीकरणं न
राजवल्लभपरिचयः श्रवश्यंगंतव्यं सर्वथाभगवान्पुरंदरोभवनगुरुर्गतस्यमे सर्वंसांप्रतमाचरिष्यतीत्यवधार्यागमनाय
मनिमकरोत् श्रथान्यस्मिन्नहन्यत्यायप्रातेरवस्नात्वाधृतधवलदुकूलवासाः गृहीतादमालः प्रास्थानिकानिस्रक्कानिमे
श्रपदानिवहुशःसमावर्त्यरेवंदेवस्यविरूपाक्षस्यतीरस्थपनपुरःसरोसरभिकुसमधूपगंधधनवलिविलेपनप्रदीपकर्व
हलंविधायपुनरपरमयाभक्त्यापथमक्षतनरलनिलनस्थिचटनचरुलसवरणिवाशेवरम् प्रास्थाज्याहुतिप्रवर्धितद
क्षिणार्चिर्भगवन्तमाशुशुक्षणिंहुत्वा दत्वागुरुंप्रणम्यविद्यमानेद्विजेभ्यःप्रदक्षिणीकृत्यप्राङ्मुखोनैर्ऋतीभुक्तोग

रागःशुक्लमाल्यःशुक्लवासाः रोचनांचितदूर्वाग्रपल्लवग्रथितगिरिकर्णिकाकुसुमकृतकर्णपूरःपिठरसक्तसिद्धा-
र्थकः पितःकनीयस्यास्तस्यामाजेवत्नेहार्द्रहृदयायाश्चेतवाससासादात्तादिवभगवत्यामहाश्वेतयामालत्यालयाकृ
तसकलगमनमंगलोदत्ताशीर्वादोचोयवृद्धाभिरभिनन्दितःपरिजननरतीभिः वन्दितचरणैरभ्युत्तानोगुरुभिः अ
भिवादितैराघ्रातःशिरसिकुलवृद्धैः वर्धितगमनोत्साहः शकुनैर्मोहूर्तिकमतेनकृतनक्षत्रवेदाहृदः शोभनमुहूर्तेह
तिगोमयोपलिप्तानिरस्थंडिलस्थापितमसिनेतरकुसुममालापरिक्षिप्तकार्ण पिष्टपंचांगुलपांडुरंशुकविनिहित-
नवहूतपल्लवपूर्णकलशमुदीक्षमाणः प्रणम्यकुलदेवताभ्यः कुसुमफलपाणिभिरप्रतिहितरथेनपद्भिर्विनद्धि
भैरनुगम्यमानःप्रथमवलितदक्षिणचरणःप्रीतिकुलान्निरगात् प्रथमेहनिचर्मकालकृष्णनिरुदकेनिष्प्रजपाद
पविषमंपथिकजननमस्क्रियमाणंप्रवेशपादपोत्कीर्णकात्यायनीप्रतियातनेशुष्कमपिपल्लवितमिवतर्षित-
शापरकुलवेवितलोलनिद्धालनासहस्रैःपुलकितमिवग्रन्थिभिर्लांगूलल्लिख्यमानमधुगोलचलितसरघासंघा-
तैःरोमांचितमिवदग्धस्थलीरूढस्थूलाभीरुकन्दलशतैःशंतेश्चणिःकाकाननमतिक्रम्यमहाकूटनामानंग्राममग
गात् तत्रवहृदयनिर्विशेषेणभ्रात्रासहृदाचजनपतिनाग्रामण्यादितसपर्यः सुखमवसत् अथापरेद्युरुत्थी
र्यभगवतीभागीरथीयष्टिपृष्ठकनाम्निवनग्रामकेनिषण्णमनयत् अन्यस्मिन्दिवसेकन्यावारमुपमण्डितारम
न्निरमवतिकृतसन्निवेशमासासाद अतिष्ठच्च नातिदूरेराजभवनस्यनिर्वर्तितस्नानाशनव्य ॥ १७

तिकरोविश्रोतसमेकलकेनसहग्राममाजावशेषेदिवसे भुक्तवतिभूभुजिप्रख्यातनीतिनिभृतोवहन्शिविरसन्निवेशा
न्दीक्षमाणःशनैःशनैःपहवेधार्यमपश्यापिनेश्वरिणिमापिरोहणापाटनेश्वाभिनववेडेश्वचितेषणार्तिनेश्वकोष
तिकोपागतेश्वनागवीथीपालप्रेषितेश्वप्रथमदर्शनकुतूहलोपनीतेश्वहूतसंप्रेषणप्रेषितेश्वपत्तीपरिहृष्टकोकि
नेश्वसेव्यापुडक्रीडाकौतुकाकारितेश्वटीयमानेश्वाक्षिप्यमानेश्वसत्यमानेश्वपामस्थापितेश्वसर्वदोषनिर्गीषणा
गिरिभिरिवमागरसेनवेधार्थमेकीकृतैः धनपटपटहपटदशोत्तमागरुगरमणीयैः पुष्पाभिषेकदिवसेरिव
कल्पितैःवारणेन्द्रैः एणमापमाने अनवरतचलितखुरपुटप्रहतमहीरेणुतांडविरिवगगनलक्ष्मी उपरसद्भिरिव
गगनलक्ष्मी उदरसद्भिरिवरक्तिपटप्रसृतकेसरसेननवनटनेत्रोदरिणानिमाकारयद्भिरिवसंचटद्भेनो-
दूर्षद्भेपितेनोच्चैः श्रवसे उत्पतद्भिरिवदिवसकरारुणतरगरुषापत्तायमाणमेरुनक्षत्रमालेरीगगननलेनरंगेरु
रंगायमानस्य अन्यत्रप्रेषितैश्चप्रेष्यमाणैश्चप्रेषितप्रतीपनिवृत्तैश्चक्रयोजनगमनगणनासंख्यातरावलीभिरि
ववरणिकावलीभिः चटितमृदंगनर्दकैःनारकिनेरिवसंघातपटैरुणचामरिकारचितकर्णपूरैःसरको
त्पलैरिवरक्तकणलिप्तालेयैरनवरतकणाकणापमानचारुचामीकरुरुचुरकमालिकैर्नरकरनवनैरिवगणि-
तमुक्तावीनकोशीशनैः श्रवणोपोनप्रेक्षसंचरागवर्णोर्णाचित्रसूत्रनटनटानाटैःकपिकपोलकपिलैःक्रमेल-
ककुलैःकपिलायमाने अन्यत्रशरनलधरैरिवसद्यःकृतपयःपटलधवलननभिः कल्पपादपैरिवमक्काफलना

लकजापमानालोकलमल्लापामेरलैर्नागपणानाभिपेरीकैरिवाश्लिष्टगरुरपत्रैः क्षीरोदोद्वेशैरिवयोतमानविक
टविडमटैः पोषकणाफलकैरिवोपरिस्फुरत्स्फीतमाणिक्यावेष्टैः श्वेतगंगापुलिनैरिवराजहंसोपसेवितैः अभिभ
वद्भिरिवनिदाघसमयमुपहसद्भिरिवविश्वतः प्रतापम् आपिवद्भिरिवानपेक्षेलोकमपामिवनीवलोकेजन
यद्भिः क्रमदमयमिवकालेऊर्वद्भिः ज्योत्स्नामयमिवद्वासंविरचयद्भिः फेनमयीमिवदिवंदर्शयद्भिः अकाल।
कौमुदीमहस्राणीवसृजद्भिः उपहसद्भिरिवशानकृतवीथ्रियेश्वेतायमाणैरानपत्रवेदैः श्वेतद्वीपायमानम्त
णाहसनद्दाष्टदिक्स्तवेत्रमुखद्भिरिवभुवनमातेपोल्लेपदोलायितेदिनेगतागतानीदकारयद्भिः उत्साद्यद्भिरिवक्र
म्यकलेककालीकालेयीस्थितिंविकचविपद्मकाश्यवनपाण्डरदिशंशरत्समयमिवोत्पादयद्भिः विसर्जनसम
यमिवानुरक्तमाविर्भावयद्भिः पाणिकरभचीनोचलनाचामराणांमहस्रैर्दोलायमाने अपिच हेमपूषापमाने।
कर्पिकर्णशोवेः कल्पलतावनायमानेकदलिकाभिः माणिक्यहस्तकवनायमानेमाणरानपत्रैः मन्दाकिनीप्रवा
हायमानमेघकैः क्षीरोदायमानेस्तोमैः कदलीवनायमानेमरकतमयूवैः नव्यमानान्यदिवसमिवपद्मरागवाता
नपैः उद्याद्यमानापरास्तमिवेन्द्रनीलप्रभापटलैः आरभ्यमाणापूर्वनिशमिवमहानीलमयूखोपकारैः स्पंदमाना
नेककालिन्दीमहस्रमिवगरुडमणिप्रभाप्रतानैः अंगारकिंशमिवपुष्परागरश्मिभिः केश्चिन्नवेशमलभमानैरधो
मुखैः श्वरणानखपतिनवदनप्रतिबिंबनिभेनलक्षयाखोगानीवविशद्भिः केश्चिदंगुलीलिखितायाःवितेर्विकी

र्यमाणकरनखकिरणकदंबकव्याजेनसेवाचामराणीवार्पयद्भिः केश्चिदुरःस्थलदोलायमानेन्द्रनीलतरलप्रभापटैः।
स्वामिप्रकोपप्रशमनायकंदवद्भूकपाणपटैरिवकेश्चिद्भासलोरभाभ्रुमरपटलोधकारितमुखैरपलक्षलक्ष्मी
पोकधूलेवपमऋभिरिव अन्येश्चशोवरोद्दीपमानमधुपमेरलैःप्रणामविलंबनाभयपलायमानमोलिभिरिवनि
र्जितैरपिसेमानितैरिवानन्यशरणैः प्रेतपेतरानिष्पतत्प्रविशतांचेतरप्रतीहारणामन्तर्मार्गप्रधावितानेकार्थिन
नसहस्राणामनुयायिनः पुरुषानश्रोनेःपुनःपुनःएवद्भिः भद्रायभविष्यति भद्रकास्थानेदास्यनिदर्शनेपरमेश्वरः
निष्पनिष्पनिवाबाष्पोकस्यामिनिदर्शनायपादिवसंनयद्भिः भुजनिर्जितेश्चशत्रुमहासामंतैः समंतादासेव्यमान
श्चन्येश्चप्रणामानुरागागतेनेनानादेशजैः महामहीपालैः प्रतिपालयद्भिः नरपतिदर्शनकालमध्यासमानं एको
नोपविष्टैश्चजनैः आईतैःपाशुपतैः पाराशरिभिर्वैणिभिश्चसर्वदेशजन्मभिश्चजनपदैः सर्वोभोविलावनवलय
वासिभिश्चब्रह्मजानिभिः सर्वदेशजनरागतेश्चहूनमणरत्नैरुपासमानसर्वप्रजापतिनिर्माणाभूमिमिवप्रजापती।
नो लोकत्रयसारोच्चयरचितेवनर्पमिवलोकेमहाभारतशतैरप्यकथनीयसमृद्धिसंभारं क्रतुपुरासहस्रैरिवक-
स्पितमविवशं स्वर्गाद्वैरिवविरितरामणीयकैरनलक्ष्मीकोटिभिरिवकृतपरिग्रहैरानहारमणान् अप्रजापत
विस्मयोत्पादनसिकथमिवेदमिपद्यमाणंप्राणिजातेनजनयतोप्रनाहतोमासीनमहाभूतानोवापरिक्षयः परमाणुः
नोवापरिच्छेदः कालस्यवेनः आपुणोवाश्रुपरमः आकल्पनोवापरिसमाप्तिरिति मेवलकल्पहरादेवद्वारपालको

केनप्रत्यभिज्ञायमानः निष्टनन्नावन्तणमात्रमत्रैवपुण्यभागीति नमभिधायप्रविशत् प्रथमहूर्नादि
वशेषनाकर्णिकारगौरेणवीध्रकेचुकलत्रवपुषासमन्विष्यमाणिकापदकवेषवेषुरशस्त्रवेषकृपावत्यग्रेनहिमशै
लपित्राविशालवत्सात्हरत्नषकऊटकूटविकटोसनटेनोरसा चपलरूपीकृहरिणाऊलमेयमनपाशमिवहारेवि
भ्रता कथयते यदिसोमवंशसंभवः सूर्यवंशसंभवोवाभूपतिरभूदेवंविधइतिप्रष्टुमानीताभ्योसोमसूर्याभ्यामि
वश्रवणगनाभ्योमणिऊँरलाभ्योसमुद्रासमानेनवहहदनलावणविमरवेणिकात्विष्णमाणेरधिकारगौरवा
हीयमानमार्गणेवदिनकृतः किरणैः प्रसादलब्धाविकचपुंडरीकसरमालिकयेवदीक्षणाहस्राहरादेवानेदा
यनानेङ्गुर्यापिष्टानेपिप्रतिष्ठिनेनपदेप्रश्रयमिवावनम्रेणमौलिनापेङ्गुरपुलीपसहहनावामेनस्थूलमुक्ताफलजु
रणदेनरत्नरुकरकिमलयेनकलपूताकूपाणरत्नरेणापनीननरत्ननानारिनीमिवलतोशानकोभीवेत्रयष्टिमुन्म
ष्टोधारयता पुरुषणानुगम्यमानोनिर्गम्यावोवन पपलवुमहाप्रतीहारणामनेनरः चलणोदेवस्यपारियात्रिका
मादोवारिकः समनुष्टूलान पनमनुष्टपणाप्रतिपन्नाकल्पाणाभिनिवेशीतिदोवारिकः समुपस्त्यकृतप्रणामो
मधुरयागिरासविनयम्भाषन आगच्छनप्रविशत दर्शनायकृतप्रसादोदेवइति वाणस्तथेत्यभिधायदेवमनुग्रा
मोदेवोमन्यनइति उक्तानेनोपदिश्यमानमार्गः प्राविशदभ्यंतरं प्रथवनाप्रजेः कोवोजेगारहनेभोरहानेः सिंधुदे
शजेः पारसीकेश्चशोणेश्चरणभेश्चचेनेश्चपिंजरेश्चरहरिद्रिश्चनिन्निरिकल्मापेश्चपेचभद्रेश्चमल्लिकातेश्चकुन्निका

१४

पिंजरेश्चायतनिर्मोसमुविरलुत्कटकर्णकोशैः सहजश्चलासवटिनवेदिकावंधैः पृथानुपूर्वीवक्रायनोदग्रग्रीवैरुपच
यश्चपत्कंधसंधिभिः निर्भग्नोरःस्थलैः प्रस्थूलप्रकृणाप्रहनैः लोदपीस्कटिनखुरमंडलैरतिनवहनभयादनिर्मितोज्ज
णीवोदग्गिहस्तानिधारयद्भिरुपरोणीविभज्यमानपृथुनखनैः नगनीदोलायमानबालपत्तवैः कथमप्यभयनोनिर्व
नहफभूरिपाशसंयमनविधिनेतरणनैरपिप्लाप्यशवेषप्रसारितेकोन्निभिरणतनरैरिवोपलक्ष्यमाणैः बहुपणसञ्च
यपिनग्रीवागणैकेसरीलालोचनैः दूर्वारसपणमलफेनलवशबलानदशनग्रहीतमुक्ताफलकिरिनलवैः केइनषः
प्रतीकाग्रजालपङ्क्तिःस्थलसवलितबालपिप्पिरेकशफविश्रान्तिश्लक्ष्णपिच्छिलनवनार्यैर्निहणप्रधाणपङ्क्तिश्चस्खलि
नहुंकारभेदभेदेशहायमानेश्चनारिनखुरपाणीरणिनमखरशिखरखरलिखितस्थानलेखासमभिलषद्भिश्चप्रकी
र्यमाणयवसशामरसमस्मरोद्गतलोभैश्चप्रकृपितवणरवैरालहुंकारकानरनरस्थलमारकैश्च क्रमप्रमृष्टपिंजरगगत
यासतनसन्निहितनीरजनानस्तरसमाणैरिवोपरिवितनविनानैः पुरःप्रनिमाभिमतदेवनेभूपालवत्सभैस्तुरंगैराचितोभे
नइरंगविलोकयन्नुत्तरहस्तादिप्रहृदयः किंविदेनरमनिक्रांतोहस्तवामेनप्रसन्नजनपानिरवकाशोऽकृवाणं महता
कटलीवनेनपरिक्षुनपर्यंतेसर्वतोमपुकरमयीभिर्मदस्रनिर्मिनेदीभिरिवापनेतीभिराप्लूयमाणमाशाचक्रवालविमर्पि
णावकुलवनानामिवविकसनामामोदेनलिंपंते घ्राणेंद्रियंहरादन्यमिवभिप्सागारमपश्यप्रवत्तदेवस्योपवासोवा
सोहृदयेनाप्येनरिनप्रात्मावदिश्चरः प्राणः विक्रमक्रीडासहन दर्पणानरसि यथार्थनामावारणपनिः नस्यावस्थान

मेरुणोपेमहाकृष्णनरेनिसनमवादीत् भद्रमुखते दर्पणानः पश्येवमहोबोवा पश्णमिनावहारणेरमेव ग्रनोरेसिमाम
ग्रप्रापयिते ग्रतिपरवानस्मिकृतरहस्येनेतिसोभाषत भवत्येवं ग्रागच्छतभवान् कोदोषः पश्यतनावहारणेरमिति
गत्वाचमेप्रदेशंहरणदेवगोभीरगलगर्जितानिनैर्विपनिचानककदंबकैः भुविचभवननीलकेदकुलैः कलकेकाकल·
कलमुखरमुखैः क्रियमाणकलकोलाहलेविकचकदंबसंवादिमदसरसोरभभरितभुवनकोषवेनमिवाकालमेवका
लमविरलमधुविंदुपिंगलपद्मनालकितोसरसीमिवाभवगाढोदशोचनश्रीसरसनेनेग्रनवरतमवनेसशोविगमेद्र
कणीनालडंडभिधनिभिः पंचमीप्रवेशमंगलारंभमिवगायंते ग्रविरतचलनचित्रनिपटीलंलितलास्यलयेदीलाय
मानदीर्घदेहाभोगनयामेदिनीविटलनभयेनभारमिवलक्षयंते दिग्भित्तिनटेषुकायमिवकंडूयमानम् ग्रारवाणो·
दस्तहस्तनयादिग्वारणानिवाकृष्यमाने ग्रस्तस्तंभमिव स्थूलनिशितदंतेनकारयंते ग्रमांतंभुवनाभोग
रेवदिग्विनिर्गंत मीरमाणं सर्वतः सरसकिसलयलतालासिभिः लेशिकेश्चिरपरिचयोपचिते वैनेरिवविलिप्तम
शेवलबिसविसरशवलसलिलैः सरोभिरिवबाधोरणैरधीयमानविलासचक्रवालसमयसमविनोपचारनेदम् ग्रपिव
प्रतिगजदान पवनादानहरणेत्सुमेनानेकसमरविजयगणनालेखाभिरिवबलिवलयरानिभिस्तनीयसीभिस्तरंगि
तोदरेणानिश्चयीयसा हस्तार्गलदंडेनार्गलयंतमिवसकलेसकुलशैलसमुद्रद्वीपकाननं कक्षीवक्रवालमेकेक
रांतरार्पितेनोप्पलाशेनकदलीदंडेनोन्नमंतशीकरसिच्यमानमूलंमुक्तफलवमिवापरंलीलावलेविनाप्रयास·

जातकेन समररसोच्चरोमांचकेदकितमिवदंतकोडंदहंते विसर्पत्याचदनकोरपुलकस्यकोत्सारः क्रीडासादिनानी
वक्रमदवनानिवक्रभावमंते निजयशोराशिमिवदिशामर्पयंते क्रकरिकीदशाटनदलीलितान्सिंहानिवोपहसंते।
कल्पद्रुमदशूलमूलपटमिवचात्मनः कल्पयंते हस्तकाग्रदंडोद्धरणलीलासचलत्प्रमाणेन रक्षोभुकसक्रमारत
लेननालतना कवलितानिरक्तपद्मवनानीववर्धनमभिनवकिसलयशोनिवोद्वहंते क्रमत्कवलपानेमधुरसमि
वस्वभावपिंगलेनवमंतेचक्षुषा चूतचंपकलवलीलवंगकक्कोलवल्लीलालनाभिश्रितानिसमदकाराणि कर्पूरपूर·
पूरितानिपरिजातकवनानीवोपभुक्तानिपरः करनाभोवदलमदामोदव्यानेनविस्मरंतेनमदनिशम् विभ्रमक्रतद
स्तस्थितिभिरर्धवेदितपुंस्कोदकणूयनलिविनेरलिकुलवाचालितेदीनयष्टकेंपितभमानमिवसर्वकाननावि
सर्वकरिपतीनो ग्रविरलोहविंदसंदिनादिमशिलाशकलमर्पनविभ्रमनस्तमालाग्रेणनशिशीक्रियमाणं सकल
वारणेंद्राधिपत्यपट्टबंधंपुरमिवोद्वेलगंधगंधोदपानं मुहुःमुहुःपिबंतिनाणाहनदिग्वलाभ्योकर्णनालनालहेनाभ्यो
द्गीनयंतमिवभर्नभक्तादेनपर्यंकिकास्थितोगजनलक्ष्मीम् ग्रापनवेणकमागनेनगजाधिपत्यविक्रेनवामरेणवचलनावा
लधिनाविगनमानम् स्वच्छगंधिशीकरद्रवेनदिग्विनयपीतासरिनाइवपुनःपुनः सर्वेनसर्वेनेत्रेणमवपानदानने
संदीक्षनमकलावयवानामन्यदिरदद्विपमाकर्णनेगवलनानामनेदीर्घशीत्कारैः परिभवइःखमिवावेदयंतंभुवन
मुद्रमिवात्मानमनुशोचयंतमारोहाधिरूढिपरिभवेनलज्जमानमिवोत्सीलितविनमद्दीनलेमदंभवंते ग्रवस्ताद्दीनम

कुकवलकपिनाशेदारदनानुरोधेनमदतेजोनिमीलितनेत्रत्रिभागैकयैकथमपिमेरमेरमनाहरादादानेकवर्त्तन व
नयनमालपल्लवस्खलनशणमत्तरसेनप्रभूतनयामदप्रवाहमिवमुखेनोत्सृजतेनेत्रस्तेनमिवदर्पणाङ्गसेनमिवशौर्ये
णमूर्च्छेनमिवमदेनजृम्भेनमिवनारुणेनहृदयेनमिवदानेनवल्गनमिववलेनमाग्रेनमिवमानेनोग्रेनमिवोत्साहेनना
म्नेनमिवतेजस्वालिम्पेनमिवलावण्येनसिचेनमिवसौभाग्येनस्निग्धेनलेपपरुषेणेमविषये गुरुमवेसक्षिप्तेवित
येमदेणिरसिहृदंपरिचयेषुकृत्स्नेकपवेटीर्वमापुषिदरिद्रमदरसननप्रहतेदानेवलभद्रेमदलीलासकुलक
लज्जमायत्तनासनिनेत्तमासवक्रिवर्षक्रोधमोसेपुगरुरेनागोहृनिपुनारदंकलदलनदलेषुक्षाणनिपानमव
स्कंधेपुमकरेवाहिनीलाभेषुग्राणीविषेदशनकर्मसुकरणदलणाकृष्टिषुपमवाणुगमणानिसेवेषुनेषुकालं
परिणतिपुराहुनीलणकरग्रहेषुलोहितोगेवक्त्रचोरेषु अलानचक्रेमेरलभ्रोनिविन्तनेषु मनोरथसंपादकंचि
नामणिपर्वतकंविक्रमणदेनमुक्तोशेलस्तंभेनिवासप्रासादमभिमानस्य चेदाचामरमनोहरमिच्छासेवरणविमा
नेमनस्विनाणाः मदधाराडंबिनोधकारगंधोदकधाराशूरंक्रोधस्य सकोचनप्रतिमंमहानिकेतनमहंकारस्यस
गेरशैलप्रस्रवणंक्रीडापर्वतमवलेपस्य सदेननोरणोवन्यमंदिरंदर्पस्य उच्चकैभकूटाहालकविकटंसेचारिगिरिद्र
र्गाणाम्यस्य कृतानेकवाणविवरसहस्रंलोहप्राकारंदृष्टिषाः शिलीमुखणनकोकारिनंपारिजानपादपंभूनेदनण
नणाच मंगीनगृहकणीनालनोरवानो आपानमेरपेमधुपमंडलानाम् श्रेनःपुरंशृंगारभरणानाम् मदनोत्सवंम

दलीलालास्यानो अतसप्रदोषेनसज्जमालामेरलानो अकालग्राहकालेमदमहानदीपूरप्रवाहो अलीकशरत्समयेस
मुच्छदवनपरिमलानो अपूर्वहिमागमेशीकरनीहारणो मिथ्यानलधरोगर्जितारंवरणोदर्पणानमपश्यत् आसीच्चा
स्यमनसि नूनमस्यनिर्माणेपर्वताग्रहिताः परमाणवो क्रूरोन्यथागौरवमिदं आश्चर्यमेतत् विंध्यस्यदंतोआदिवराह
स्यकरइतिविस्मयमानमेवैनंदौवारिकोब्रवीत् मिथ्यैवालिवतोमनोरथपथैः निष्पोषनहोक्षियेचिंतासाधनकल्पना-
कुलधियोभूयोवनेविहिताम् आपानःकथमप्यसौस्तनिपथेभूमीभवत्रेनसोनागेंद्रः सहसेनमानसगतानागगनेंद्रा
नपि नदेहिपनरप्येनंद्रस्यसिपथ्यनावहेवमित्यभिधीयमानश्चनेन मदजलकलुषकालकपोलपट्टपतितोमत्तामिव
मदपरिमलेनमुक्तलितोकथमपितस्माद्दृष्टिमाक्षण्यनैवदौवारिकेनोपदिश्यमानवर्त्मसमतिक्रम्यभूपालकुलसद
स्यमेकुलिनानिर्जीणिकल्पनराणिचनर्षेमुक्तास्थानमणापस्यपरस्तादनिरेक्षितम् हरार्धस्थितेनप्रोभुनाकर्णिका
रगौरेणमधुमाषमधुनवपुषा शशिनेवमौलेनशीरपरिवारकलोकेनपंक्तिस्थितेनकामसरलेभमेरलेनेवपरिहृते
आसनेनोपविष्टविशिष्टलोकेहरिवन्नरसप्रलालितेनतारशीकरशीतलतलेनोरुणादेशाशिमपरवमुक्तोशलिप्ति।
लापट्टशयनेनसमुपविष्टेशयनीयपर्यंतविन्यस्तेसमर्पितसकलविषयभोगभुजेदिग्लावविसर्पिणीदेहप्रभाविताने वितत
मणिमयविवर्मसमयसभगे मरसीवमदहरणालालसतिलतलेसयानकेरममाणम् तेनसः परमाणभिरिवकेवलैर्नि
र्मितमनिलेने वलाहारोपचितमिवसिंहासनेसर्वावयवेषुसर्वलक्षणोपेतं शरीरबलवर्यमास्तिनेयानत्यापतिप-

ज्ञासिपाणाधारणान्नतमविसेवादिनेगनर्षिविषमगनमार्गविविहिनपदसवलिनभिषेवसलग्नेधर्मे सकलभूपालप
रिपत्रकेनभीतेनेवलघवाचासर्वात्मनासत्येनसेव्यमानम् आसन्नवारविलासिनीप्रतियातनाभिश्चरणनखपानिनी
भिर्दिगभिरिवदशभिः प्रणम्यमानम् दीर्घैर्दिगेनपानिभिर्हस्तिपानैः लोकपालानोकृनाकृतमिवप्रत्यवेक्ष माणेम
णिपादपीठहस्तप्रतिष्ठितकरेणोपरिगमनाभ्यन्तरप्रणामनमिवदिवसकरेणभूषणप्रभासमुन्मारणावडपर्यंन
मणस्तेनप्रदक्षिणीक्रियमाणमिवदिवसेनाप्रणमद्भिर्गीरिपिड्यमानेशोभमाणा केनापमानमिवचेदनधवले।
लावण्यजलधिमहद्देते एकरात्रोनिर्त्यनिनप्रतिविवान्यपिन्यपतिचक्रवर्तिरामणिभूनान्यसदृशानमिवदर्शयद्भिः स्वा
मिकपादाम्बुजनिलनिभेनवक्रपेवधसेनीगनलक्ष्मीदर्पाने सकलमिवचनःसमुद्रलावण्यमादायोत्थितयाश्रियामम
पश्चिमे आभरणप्रभाजालनापमानोद्वहनः सहस्राणीदृप्राभृनप्रहितानिविलभमानमिवरातो संभावणेषुपरिम
क्रमपिमधुवर्षते काव्यकथासपीनमपिश्रवनमुद्गमते विद्वेभभाषितेषनाकृष्टमपिहृदयंदर्शयनेप्रसादेषुनिश्चला
मपिश्रियंस्थानेस्थानेस्थापयनेनम् वीरगोष्ठीषुपुलकितेनकपोलस्थलेनानुरागसंदेशमिवोपोषुरागश्रियःभृणवनेम्
ग्रनिक्रोनसभटकलरालापेषुस्वेदबृष्टिमिवहृष्टिमिश्रेकृपाणेपातयते परिहासस्मितेषुरुप्रतापभीनसगनकथस्व
लमाशयमिवदर्शनोषुभिः कथयनेनमसकललोकहृदयस्थितमपिन्यायेनिहते अगोचरगणानो अभूमोसोभागणानाम
विषयेवरप्रदानानामशकेआशिषो अमार्गगमनोरथानामनिहूरेदेवस्यादिशु.पमानानामसाध्येधर्मस्याहृष्टपूर्वलक्ष्मा.

मदलेखितम अरुणपादपल्लवेनसगतमेणरोमणावन्नापुधनिष्ठुरप्रकोष्ठहस्तेनभास्वद्दिवाधरेणप्रसन्नाव
लोकितेनसावचेष्टेण क्रमकेशेनवपुषासर्वदेवतावतारमिवैकजटधरेणते अपिच मोसलमूलमालामलिनितमहीन
ले महतिमहार्हमाणिक्यमालामेरिनमेखले महानीलमयेपादपीठकलिकालशिरसीवसल्लीलेविन्यस्तवामचरणे
आकोनकालियफणाचक्रवालेबालमिवपुंडरीकाक्षे लोमपोष्टरेणचरणनखदीधितिप्रतानेनप्रसरतामहीमहादेवीप
दूर्वेपेनेवमहिमानमाशेषयेनम अप्रणतलोकपालकोपेनेवानिलोद्धतोमकलत्रपतिमोलिमालास्वनिपीते पद्मराग
रत्नानपमिवदमेनोमर्वनेनस्त्रिभुवनलक्ष्मीमयसंध्यामिवधारयंतो अशेषराजकऋसमशेखरमधुरमस्तोनसीवस्तवं
नोममस्तसामंतमौलीनोनेमस्तकोरुभ्रोनेर्भ्रमरंस्तैरभिष्टोनमागैरिवमहूर्तमणविरहितोसेवादनतप्रणाः त्रि
लोकिचरकपेकनवनवासभवनानीवकल्पयंतो नलनशोवमीनमकरसनाथनलनपाकपिनवनरोधिभोगविरु
विवचरणोदपानेदिङ्नागदंतमुसलाभ्यामिवविकरमकरमवप्रनिवेधवेधुराभ्यामहेतलावष्टपयोधिप्रवाहाभ्या।
मिवफेनाहितशोभाभ्योकल्पवृक्षनडुमाभ्यामिवभोगिमंडलशिरोरत्नरश्मिरञ्जमानमूलाभ्योरुदपोतपिनभूभारधा
रणमणिकाम्भेभाभ्यामूरुदेशाभ्यानमानम अमलफेनपिंडपांडुरामेखलामणिमयूखवितेननिनेवविवधासं
गिना विमलपयोधोनेननेत्रमत्रनिवेशशोभिनाग्रधरवासमा वासुकिनिर्मोकेनेवमंदरयोनमानम् अत्तनेनसनारा+
यणेनपर्यंनामोवरप्रसिद्धाविविधवाहिनीमंडलोभकलकलमंमर्दसहिसनाकेलासमिवमरतासृष्टिकनटेनोरुणोरः

गणेशपरिमूलनिर्मलांगणभुवनाभोगविलासमानं प्रथमतिरस्कृतसकल
सहस्रलोचनविलासम +

कवाटेनगजमानम् श्रीसरस्वत्योरुरोवदनोपभोगविभागसूत्रेणोवणतिनेनशेषेणोवनद्धनस्तेभविन्यस्तसमस्तभूभारस्तब्ध
विश्रोतिमुखप्रसूमेनसारदेरेनपरिवेष्टितकेधरं नीविनाबधिशुद्धीनसर्वस्वमहादानदीक्षागुरोरुदारमङ्काफलानोकिर
णानिकरेणप्राङ्गनवस्तःस्थलमननिर्गीपयावालैर्भुजैरिवापरैःप्रोद्दण्डिःबाहूपधानशायिन्याःश्रियःकर्णोत्पलमधुरम·
धारासेनानेरिवगलज्जिःभुजनन्मनःप्रतापप्रनिर्गमन्मार्गैरिवाविर्भवद्भिरुरोः कोटिररत्नकिरणटैरुभयतःप्रसा
रितमणिमयपत्रविनानमिवमाणिक्यमहीधरम् सकललोकालोकमार्गार्गलेनबनरुद्दपरिक्षेपबानणिलाप्रा।
कोरणसर्वराजहंसवंधबन्धपैनरेण भुवनलक्ष्मीप्रवेशमंगलमहामणिनोरणेनानिर्दीर्घदोर्दण्डयुगलेनदिशोदिक्षु
लानोचयुगपदापतिमण्डलंते सोदर्पलक्ष्मीङ्गवनलोभनकोलभमणिरिवमुखावयवतोगनसाधरमणलतागणेन
णरिजानपत्रवरसनेवसिचंते दिङ्मुखावलोकनोत्सवपरिहासस्मितेः प्रकीर्यमाणोः विमलदशनकिरणैरिवाप्रतानैः
प्रकृतिमूढायागजश्रियाः प्रसन्नालोकमिवदर्शयंते मुखजनितेहसंदेहागतानिङ्गमदिनीवनानीवप्रेषयंते स्फुट्य
वलदशनपंक्तिकुन्दमुकुलवनशोकाप्रविष्टाशरन्नोत्स्नामिवविसर्जयंते मदिरामदपरिज्ञानगंधगर्भेणभरितसक·
लकङ्कभमुखामोदेनामन्दमथनदिवसमिवसूचंते विकचमालकमलकर्णिकाकोणेनानवरतमापीयमानश्वासमोर
भमिवाधोमुखेनतासावेशेनवदनषः तीरस्त्रिगणधवलिम्नादिङ्मुखावप्रवदनचंद्रोदयोद्वेलक्षीरोदोत्सावितानीव
ङ्गवीणं विमलकपोलफलकप्रतिबिंबितोचामरग्राहिणीविग्रहिणीमिवमुखनिवासिनीसरस्वतीदधानं गुरुणोनद्

रामणिशोविषमरस्वतीर्णाङ्कपितलक्ष्मीप्रसाधनलग्नेनवरणालक्तकेनेवलोहितायितललाटनटेश्राणद्दलोभुनंजी
सेनानवलपिनीकेरलमणिङ्कितकोटिवानवीणामनवरनचलितचरणानोवादयनामपवीणयतामिवसरस्वाकर
णविवेकविशारदं श्रवणावतंसमधुकरङ्कलानोकलङ्कणितमाकर्णयंते इङ्कलमालतीमयेनराज्यलक्ष्मीः कव
ग्रहस्तीलालग्रेननवस्त्रोत्तावलयेनेवमुखशशिपरिवेशमेदुरेनमेरुमालाशृंगेनपरिकलितकेणंते शिवेशभरण
भुवामङ्काफलालोकेनमरकतमणिकिरणकलापेनचाभ्यासवलनसूचिनेनप्रयागप्रवाहवेणिकावारिणेवाधस्त
यमभिषिच्यमाने श्रमजलविलीनवदलङ्कुलाशुरुपंकतिलककलंककल्पितेनकालिकाप्रार्थनावाङ्चनरचरणप·
नखशशिमिकाकिरणेनेवनीलायमाणललाटलेखाभिः सचिवमानसोद्भेदैरङ्कलिकाकलापैरिवहरेरुत्सङ्गिर·
वद्भ्यमानाभिर्विलासवलनचञ्चलैर्भ्रूलताकर्मैरीर्ष्याक्षिप्तमिवनर्तयंतीभिः आयामिभिः सस्मितैरविरलपरिमलै
र्मलयमारुतमयैः प्राणैरिवाकर्षंतीभिः विकटवङ्कुलावलीवलयकवेष्टितमुखैः मुखरिः स्वनकलशैः स्वदारसेनोपरस
मिवाशेषमहरंतीभिः ङ्कचोत्कंपिकाविकारप्रेंखितानोदारनवरत्नमणीनोरश्मिभिराकृष्यमाणमिवहृदात्प्रवेशयंतीभिः
प्रभामदाभरणमणीनोमयूखैः प्रसारितैः वङ्कभिरिवबाहुभिरतिगंतीभिर्भानवंधवंपुरवदनारविंदावरणीकृते
कृतानेः करकिसलयैः सरभसप्रधाविनानिमानसानीवनिरूपयंतीभिः मदोद्धतमधुकरङ्कलकीर्यमाणकर्णङ्कसमरजः।
कणाकृष्टिनकोणानिङ्कसमशरशरनिकरप्रहारमूर्छामङ्कलिनानीवलोचनानिचनरंसंचारयंतीभिरन्योन्यमत्सराटा।

विभवद्दैशरभुक्तविभ्रमत्तिभैः कटाक्षैः कर्णान्तदीर्घनयनावतंसनीलोत्पलनिमेषदर्शनसावरमराणिमेषपतिपत्तमाणचक्षु
षापीनमिवकामतन्त्रकोपनपत्नीप्रतिबिंबितेवदनीभिरभिलाषलीलानिर्निमित्तस्मितेश्चंद्रोदयानिवमदनसहायकायसं
पादयंतीभिरंगभंगवलनान्योन्यचरितोज्ज्वलकरवेणिकाभिः स्फुटनसावरंगुलीकाग्रक्रेरलीक्रियमाणनवदीधिति
निवहनिभेनाकिंचित्करकामकार्मुकानीवरुषाभंजनीभिर्वीरविलासिनीभिर्विलुप्यमानसौभाग्यमिवसर्वतः स्पर्शास्त्रि
त्रवेपमानकरकिसलयगलितचरणारविंदोच्चरणग्रहिणीविद्रुमकोणनखीलालसेशिरमिनाद्यंते ग्रनवरतकर
कलितकोणनखाघातजनितपीडावीत्तामिवश्रियमपिशितयंतम् निःस्नेहरतिघनैः ग्रनाश्रयणीयरतिदोषैः निग्रह
रुचिरनिरूपैः इरूपसर्परतिकलिवा नीरसरतिव्यसनैः भीरुरिप्रयशसा इर्ष्यदविन्नहृन्निरतिविनभुवा स्त्रीपर
तिसारखण्डेदरतिपरकलत्रैः कांक्षामनिरतिगतिभिः पूर्णरतिवेष्णभिः नेयरतिसरूढिः कर्मकररतिविप्रैः समदा
यरतिशठयोपैः एकमण्डनेकपाशुल्यमानम् पीतनोर्मदाकादिनीपनिभीष्मानिनकाशिनेत्रोणाचार्यालसम् गुरु
पुत्रादमोत्तमार्गणेकर्णानमित्रप्रियेपृथिष्ठिरादक्षुत्तमभीमादनीकनागघनवत्तेपनेनयान महाभारतरणयोगेकु
राणमिवक्षनपुगस्यवीजमिवविबुधमर्गस्यउत्पत्तिहीपमिवदर्पणपकागारमिवकरुणायाः प्रातिवेशिकमिवपुरुषो
त्तमस्य खनिपर्वतमिवपराक्रमस्यसर्वविद्यासंगीतकगृहमिवसरस्वत्याः द्वितीयाप्तनमेथनदिवसमिवलक्ष्मीस्वयम्वान
स्यवस्तदर्शनमिववेदव्यासपक्षस्थानमिवस्थितीनांसर्वस्वकथनमिवकांतेः ग्रपवर्गमिवरूपपरमाणुसर्गस्यसक

लदृश्चरितप्रपञ्चमिवरागस्यसर्ववलसंदोहावस्कंदमिवकंदर्पस्यरूपमिवपुरंदरदर्शनस्यग्रावर्तनमिवधर्मस्यक
र्णोत्पलमिवकलानोपरमप्राणमिवसौभाग्यस्यजनसर्गक्षमास्यवश्यस्यानंदिवसमिवसर्वप्रजापतीनांगौरीवप्रस
ङ्गेचासजननेचुरमणीयेचकौतुकजननेचरूपणेचचक्रवर्तिनंहर्षमट्टालीन् दृष्टाचानदृष्टीनश्चनिदृष्टीनश्चसाभि
लाषश्चन्मरश्चरोमांचमत्तामत्तेनमैत्तमानंदवाष्पवारिबिंदूनहृदेवविसर्पत्सेरस्सम विंतयन् सोयंसनन्दासुद
र्शनानामानेनजनोगणिः चनरुरधिकेदारङ्गेवीभोक्तावत्तस्तेभपतिस्यसकलादिरानचरितनयन्येष्टमलोदेवः
परमेश्वरोदर्पः एतेनचवत्तरानन्तनीदृष्टी नाणदरेविवहृषविरोधीनिवासचरितानिनचपक्षपतेविवत्तोद्देग
कारीणेश्वर्यचरितानि नचशनक्रमोविगोत्रविनाशपिशुनाःप्रवादाः नपमस्यवानिवत्तभानिदंडग्रहणानि
नवरुणस्यवनिस्त्रिंशग्राहमहस्रतिनारत्नालयाः नधनदस्यवनिष्फलाःसन्निधिलाभाः ननिनस्यवार्यवादश्रु
यानिदर्शनानि नचेदमशरवत्तरुत्तदोषोपहताः श्रियः चित्रमिदमयमरागजन्ये ग्रपिचाप्यागस्यार्णवः प्रता
पाशनासाणिकविन्यस्यवाचः सन्यस्यसाहसस्यानानिरुत्साहसंभावनाराः कीर्तेर्दिव्यानि ग्रवरागस्तोकरुर
यानिगुणगणस्यसंख्याकोशनस्यकन्याः नपर्यायोविषयः ग्रस्मिंश्चराजनियतीनांगणपत्काःपुस्तकर्मणापू
र्णविग्रहाः पदपदानांदानग्रहणाकलहाः समानोपदेशाः ग्रक्षपदानांचनरंगकल्पनाःपत्रयानोहिनगरुहे
णाः वाक्यविदामधिकरणविचारनिसमपसन्यसोपवीतांस्त्रिशूलमकरोत् ग्रथोनरेणतानिहरेराजधिस्पस्ग

नपरिवारकोमलपरवक्त्रमञ्जैरगायन् करिकलभविमर्दलोलनोदरविनयन्नमाननाननः सगपतिनलकोटि
भंगगोपरुरुपरिलमनेननेंऊशः राजानमभ्युत्थाहष्टाचतेगिरिगहागतमिहहेदितगेभीगास्वरेणापूरयन्निवनभो
भागमहत्तन् पपसवाणारनिपद्यात्तापयन्तिदेवः सोगमिनिविलापिनोदोवारिकेणनानावेदनमकृतप्रसादः
पपणामिरनिनिर्यद्भीलधवलोष्णकणारोनिरस्करिणीमिवभ्रमयन्नयोगनीयमानवेरलनारकण्यामिवीचल
यः प्रभोपरिहत्यप्रहृष्यहृनानिषसमानवरानमूनोरकथयन् महानयभुजगइनिन्स्रीभावनतग्रगामिन
नरेन्द्रवचसिनमिन्मूकेचराजलोकेमहतमिवनस्रोणिलावाणोयत्तापयन् देवाविज्ञातनत्वरवाग्रहधानइ
वनेयइवाविदितलोकहनोनरवचकस्मादेवमात्तापयसि स्वैरिणोलोकमप्रभावाः प्रवादाश्च महद्भिस्तपया विचित्राक्षः
र्यटर्षिभिर्भवितव्यम् नार्हसिमामन्यथासंभावयितुं अविशिष्टमिवब्राह्मणास्मि ज्ञानःसोमपायिनोवेशेवास्म
यनानो यथाकालमुपनयनादयः कृताःसंस्काराःसम्यक्पठितः सांगोवेदःकृतानियथाशक्तिशास्त्राणिटार
परियहादभागारिकोस्मिकामेभुजेगता लोकदयाविरोधिभिश्चापेनः शेशवमभ्यमासीत् अज्ञानपत्नायो
स्मिग्रनेनेवचपूरीनविप्रनीसारमिवमेरुटपम् रहानीनसगनरवशोनमनसिमनाविवेकनैर्विर्णाश्रमधव।
स्थानोसमवर्तिनीवचसात्तहेरुभटितेदेवेशासनिसमाबुः राणिरशनामशेषदीपमालिनीमहीकरवाविशेकः
सर्वव्यसनवेधोरविनयस्मनसाणवकाशंकल्पिष्यति आसतोनावन्मानुष्यकोपेनाःत्वन्यभावादत्तेपिभी

भिनयं

२५

---

१ शोक्षीनदृष्टाश्रवणस्त्रीषु शोकाकुलकोककामिनीकुलिककरुणास्वनवधूगीतेषु वामवितण्डाविद्वेषु ।

नारवमधुपिवेनिरयोगनामानोपिलग्नेनरवाभ्यन्नुनिद्यसनैः प्रियाणांकपयोपिचकिंनारवचपलापेने शगरवोपि
मानुक्रोशारवमक्षापदगणाः पिशितानिभुजनेसंवधाकालेनमोक्षायतिस्वामीस्वयमेवग्रनपानीनचित्तनुनिशादि
णोहिभवेनिप्रस्तावनोप्रकृतयस्यभिधायनस्त्रीमेवाभवन् भूपतिरणेवमक्षाभिः क्रतमिसभिधायनस्त्रीमेवाभवन्
मेभाषणासनदानादिनानप्रसादेनेनमन्यग्रहीत् केवलमस्तनहृष्टिभिः स्वपत्रिवस्तेदृगभेणहृषिणानमोक्षणानेगो
नाप्रीतिमकथयन् ग्रस्तामिलाषिणिचलेवमानेसविनर्पुन्यायविसर्जितनगनलोकोभंनरपाविशन् वाणोपिनिर्गो
यपोनारकूटकोमलानपत्रिपिनिकीनिवासरे ग्रस्तावल्लकूटकिरीटेनिचुलमेनरीभोसितेनोसिमेचनि विपन्मवि
मरीचिमनि रोमस्यमेथरकरेगकटेवाभाप्तमानग्रदिशुवाचाटवटकचक्रवालेशालवालावर्तिनसेकनतरुटेषु
निष्कुटेषुटिवसविरुतिप्रमागतेप्रकृतस्तनेस्तनेधयेधपनिधेनुवर्गसकृनदीरस्तभिनगणैकवाते क्रमेणचास्तप
गधरधानधुनीपूरस्रावितरवलोदितापमानमहसिमनतिसंध्यासिंधुगानपात्रेपानेगेमरुतेकमेरुतनलस्रविण
यवरोपुवैमप्रणतिपरेषुपारशरिपुयत्तपात्रपविग्रणोपप्रकीर्णवर्हिषि इत्तेनसिन्नानवेदसिरवीपिवपदुरुवनि
पपन्नकनने निद्राविद्राणद्रोणाकृतकल्पितकृलापेषुकोपेपविकलकपिकुलेषागमनरुषु निर्जिगमिषतिनरुरु
कोटरकुटीकटेविनिकोशिककुलेमनिकरसदसप्रकीर्णमेध्यावदनोदविंडनिकरइवदेवरपतिनारापथस्थतीक्ष्ण
दीपसिताकानिकरुरुवे ग्रवराग्रयिणिशर्वरीशवरीशिलेरोवेरपरभृकटकालेकवलयतिवालेन्दोनिशेपेसोप

मेघकालवनोरेतिमिरनर्जनेनिर्गतासदहनप्रविष्टदिनकरकरणावास्विव स्फुरंतीपुटीपलेखासग्ररसेपुटसेक्रीरनक
थितानाहनिषिवगोपुरेषु शयनोपनोपनपि नरनीकथितकथे शिशयिषमानेशिश्रजने नरनमहिषमधीमलीमसन
मसिजनिनपुण्यजननप्रजागरेविन्नेभमाणेभीषणानमेनमीमवेमवरिनविनतनन्यधनषिवर्षेनिशरनिकरमनवरनम
शेषसंसारशेमषीमषिमकरधने रनाकल्पारंभशोभिनिशेभलीभाषितभाजि भननिभृशोभुनिष्णानने मेरेभीवध्य।
मानरशनाजालनल्पाकुनवनासतनीपवशिकविशिखाविद्यारिणीषु अनन्यजानन्नवासप्रचलिनासभिसारिकास
विरलीभवनिवरतानोवेशेनशयिनीनामंजनिमंजनीरशिंजिननरेजन्पिने निद्राविद्राणद्राक्षीयमिद्रावपनीवचविर
हिरुदणनिसारसरसिने भाविवासरदीक्षाकरनिकरारवविकीर्यमाणेजगनिप्रदीपप्रकरेनिशास्थानमगान्न्र
करोच्चेनसिञ्चनिरत्तिगाःखल्वेटवोहर्षः यदेवमनेकवालचरिनचापलेविनकोलीनकोपिनोपिमनसाक्षिप्यती
वमपियद्दमत्तिगतः स्तानमेदशीनेनप्रसादेकुर्यान् इत्यनिनमाणवने उपादेशनिदिविनयमनुरूपप्रतिपन्नपणा·
दनेनवाचेविनापिभर्तव्यानोस्वामिनोपिच पिशुनोखटोपोपमानसमनादरपीडितमेवमनिपुणवनिरनन्यशरणास्म
थाविनयेते सर्वथातथाकरोमि यथापथावच्छिनेनानानिमामपेकालेनेवमेवावधार्यचापरेषुनिष्क्रमकटकास्म
रुदंवोधवानोचभवनेषुनावदनिष्ठुरावदप्रस्वयमेवगृहीनस्वभावःएषवीपनिःप्रसादावानभूत प्रविशचपुनरपिन
रपतिभवने स्वैरेवचाहोभिः परमप्रीतेनप्रसादजन्मनोमानसप्रेमोविसंभसंदर्विणयनर्मणः प्रभावसचपरंकोदि

मानीयतनरेंद्रेणेति श्रीहर्षचरितेबाणदर्शनेनामद्वितीयउच्छ्वासः २ शेनिनवर्णाहितसेद्यावकभक्तजनान्विताः सकाला
रवनापेनेप्रजापुण्येनभूभुजः साधनामुपकर्नेलक्ष्मीधर्नेविद्यासागेवे नऊनूरलिकसमनश्चरितेचमहात्मनोप्रीते श्र
यकटाविहिरलिनवलादकेचानकानेककारिणिक्रणत्कादंबे दंडरहिषिमधूरमदमधिहेमपथिकसार्थसवीनियो।
धोनासिनिभनभसि भास्वरभास्वनि श्रविशशिनि तरुणानागणेगलत्कुनासीरशरासने सीदत्सोदामिनीदाम्निदामो
दरनिद्राडुडिडुनवेडूर्यवर्णगौरसि डूर्णमानमिहिकानद्धमेचेमोदमचवनिनिमीलत्रीपेनिष्क्रमकटके निर्मुक्तक
न्दले कोमलकमले मधुसंदोहदीघरे कल्हाराकोटिनि शेफालिकाशीलतीकुननिशे शूथिकामोदिनिमोदमानऊ
मुहावहान दशदिशिमन्नदधूलिधूसरसमीरेलवकिनवेधुरवेधूकवधूमानाकाणसेपनीरानिनत्वानिनिद्रा
मदेनिनिद्रपतीवोत्तकेतीयमानयंकवक्रवाले वाल्पुलिनपत्वितसिंधुरेधसि पथिणामाशयानश्यामाकेजननिनिप्र
येणमंजरीरजसि कटोरितनवपुसवधि क्रमसमेरशरेशरत्समयारंभेगतः समीपदाणेवंभूनइवेपनरपिनेत्रेणाधिवासम
गान समपलभ्यभूयानसम्मानानिशयपरिनष्टास्वस्थतानयः स्नाचमानानिषर्पुः क्रमेणावकोश्चिदभिवादयमानःकेश्चिदा
भिवाद्यमानःकेश्चिन्नणिरसिञ्चेयमानःकोश्चिन्मूर्धिसमाजिघ्रन् केश्चिदालिंगयमानःकोश्चिदालिंगन् ग्रयेगशिषानुपूरय।
माणःपरानुपूरयन्वहुवेषुमध्यवर्तीपरममदे मेभोनपरिनतोपवीनेनासनमासीनेषुपूरुषुभेनेभजमान श्चाचोदिसक्त
रेनिनरोननेदग्रीयमाणेनचमनसासर्वोत्सानपर्यहन् कश्चिदेनावतोपिदिवसान्सविनोपूयमप्रसूदावासमकूरण

परिनोषितदिनचक्राक्रान्तवीक्रियाक्रियते एषावटविकलमेत्रभोजिभुजनेदंवीषिकृतभुजः एषाकालमधीयनेवावटवः
प्रतिदिनमविच्छिन्नोवेदाभ्यासः कञ्चित्सपदविरंतनोपनतविघाकर्मणमियोगः तान्येवद्याकरणेपरस्परस्पर्धातवेधावे
धादिवसदर्शितानिद्याख्यानसंस्तानिसेववापुरातनीपरिपक्वान्यकर्तव्याप्रमाणगोष्ठीसपदवामन्दीकृतनरपाल्ल-
रसोमीमांसाएमनिरसः कञ्चिन्नपदाभिनवसभाषितसुधावर्षिणः कालालापारति अथतेनसूचुः नानसनोपनएस
नतमत्रिदिनविद्याविनोदानोवेतानवक्रिमात्रसदायानोकियन्मात्रेनः क्रमेसविनयासकलभुवनभुजिभुजेगराज-
देदंडीरत्नतिरितिपभुजेसवेदासविनपदवयम् विशेषेणानत्यविविमकंकोसीयेपरमेश्वरपार्श्ववर्तिनिवेद्यासनम
पिनिहति सर्ववयपाशक्रियाविभवेपपाकालेचसम्पाघनेविप्रनोचिताःक्रियाकलापाःरत्येवमादिभिरालापैः
स्केपाबारवानीभिश्चशेषवानिक्रोनक्रीडानुस्मरणोः पूर्वजनकथाभिश्चविनोदितमनाःतैःसहसविरमतिस्म इत्यागम-
पेदिनेपपाक्रियमाणाः स्थितीरकरोन भुक्तवंतेचतेनसवेस्नानपः पूर्ववारपन अथानरेंद्रशूलपहूप्रभवेणिवेंद्रपणग
पाइनीपोंद्रवासंसीवमानः स्नानावसानसमयेवेदितपानीयंसदागोरोचनपाचरचितनिलकः तेलोमलकमसृणित-
मौलिरनुद्भूतावेविनानिविरेनकुसमार्पारकेनसमुद्भासमानः प्रसक्तडपपुक्तनाभूतविरलाधरकोतिरेकशलाकान
ननलिनलोचनरुचिरचिरभुकोविवीतमार्यवेशंचदधानः पुक्तकवाचकःसहपिरानगाम नानिहरवर्तिन्योचासन्योपि
साचमरुनमिव नक्कालापनीतसूत्रवेष्टनमर्पिनावकिरणेरंडमृणालसूत्रेरिवावेष्टितेपुस्तकेपुरोनिहितशरशला

कायंत्रकेनिधाय एहतःसनीरसत्रिविष्टाभ्योमकरशरवनाभ्योदत्तेस्थानकेप्राभानिकप्रपाटकवेदविक्रीकृतमेनर।
पत्रमत्तिपपूर्वोत्पाचकनिपयपत्रलहीकपाटिकोत्तालपत्रिवमषीमलिनाग्यत्तरणिदेनकोतिधिरवेयत्रिवासिनकुस
मप्तकिभिर्ग्रंथे मावसत्रिदिनसरस्वतीनूपुरवेरिवयमकैर्मधुरैरात्तियन्मनोसिप्रोद्गणंगीत्यापदमानप्रोक्तपुराणप-
पाद नस्मिंश्चनथाश्रुतिसभगगीतिगर्भेपदति सदृष्टोनानिदूरवर्तीवन्दीसूचीवाणः नारमधुरेणगीतिधनिमनुवर्त
मानःस्वरेणटमार्गपुगलमपदन् नदपिमुनिगीतमतिष्टु नदपिनगद्यापिपाघनेनदपि दर्पचरितादभिन्नेप्रतिभा
तिदिमेपुराणमिदम् वेणानुगमविवादिस्फुटकरणेभरतमार्गभूतनगुरुश्रीकेदविनिर्गीतगीतमिदंदर्पराज्यमिव
नक्षत्रवाक्यानस्यचत्वारःपितामहमुखपद्मारवेदाभ्यासपवित्रमूर्तयः उपाध्यायसमाप्रयोगस्खलितमुक्ताःगणपति
रपिपनिस्नापपनिःश्रेणसनरनिपिन्द्यपज्ञाभानरः प्रसन्नहृदयोदृष्टीनवाक्याः कृतगुरुपदन्यासः न्यायवादिनःसकु
नसंग्रहाभ्यासगुरवः लक्ष्यसाधुशब्दालोकरक्षाकरणेपिसकलपुराणागमनिर्वारिताभिनाः महाभारतभाविनात्मानः
विदितसकलेतिहासाः महाविदोमहाकवेयमहापुरुषहृदयानुकूलिनःसभाषित श्रवणरसरसायनाविन्दसाः
वृषसिवर्षियशसिनपसिसदसिमहसिवृषिपन्नषिचप्रथमाः इत्येवंबकुलसंगरविवर्तवःसिनसुधावलितकपो
लोदराःपरस्परस्यमात्रनिद्यलोकपन् अथतेषांकनीयान्कमलदलदीर्घलोचनःपुण्डलोनामबालस्तेप्रयान् प्राणा-
नामपिवशयिनादनमंत्रलेःसपणपंदशनेष्वास्त्रपिनकरुभामवेष्टनावभावे नानवाणढिनानोरानागुरुदा
रग्रहणमकार्षीत पञ्चरबाह्मणधनलसयादयेनेनापुषाद्यपुज्यत नरुपःपरकलत्राभिलाषीमहाभुजेगश्रासी

न यथानिगदितब्राह्मणीपाणिग्रहणःपपात सयुग्मःसीमपण्डाभवत् सोमकस्यप्रख्यातानेनवधनिर्वृणानामोधाना-
मार्गणव्यसनेनसपुत्रपौत्रोरसानलमगात् पुरुकुत्सःऋक्षितेकर्मनपस्यत्रपिमेकलकन्यकायामकरोनऋक्षवत्यांसो
भुजेगलोकपरिग्रहादश्वनरकन्यामपिनंनसारदृषुःप्रथमपुरुकुःपरिभूतवान् स्थिवीन्दगस्यकुकुत्स्यभावेवर्णसेक
रःसमदृश्यनसौटासेननरक्षितापर्णाकृतीकृतभूमिःनलमवर्णातरुदयकलिरभिभूतवान्सवरणोमित्रसहितोरवि-
क्रवतामगात् दशरथहुतोमोन्मादेनमसुमवापकातेवीर्यगोब्राह्मणानिपीडनेननिधनमयासीनमकुनरइवकुस
वर्णकोपिदेवहिनवक्रमनोनवभूत् यानत्रपित्यसनादेकाकीविपुलोवाहिन्याविलापविनने पोडवनमध्यगतोम
त्स्यवमदनरसाविष्टःप्राणान्समोच्च पृथिष्ठिरोगुरुभयविषमरुदयःसमरशिरसिसत्यमुत्सृष्टवान् रत्यनास्तिरगनव
मपकृलेकस्तदेवदेवाटमनः सर्वदीपभुजोहर्षान् ग्रस्तदिवरुग्राश्वपाणिभूपेन नयात्रवलनिनानिश्रुतीकृता
श्रुतेनःकृतपत्नःतितिश्रतः ग्रत्रप्रजापतिनाणवभोगमंडलस्योपरिस्थमाकृता ग्रत्रपुरुषोनमेनसिधुराजेप्रमथ्य
लक्ष्मीरात्मीकृता ग्रत्रवलिनामोचितभूभरदेष्टनोमक्रोमहानागः ग्रत्रदेवनाभिधिकृःकुमारःग्रत्रस्वामिनापकप्रहार
प्रपातिनागतिनाख्यापिनाशक्तिः ग्रत्रनरसिंहेनसहस्तविशमिनागतिनाप्रकटीकृतोविक्रमः ग्रत्रपरमेश्वरेणान
न्तशेलभुवोदर्गाणगृहीतःकरः ग्रत्रलोकनाथेनदिशामविपरिकल्पितालोकपालाःसकलभुवनकोशाश्रय
न्नोविभक्तःइत्येवमादयःप्रथमकृतपुरुषवटशपेनेमहासमारंभाःयतोसप्तगृहीतनाम्नःपुराणशेःपूर्वपुरुषवेणा
नुक्रमेणागितःप्रभृतिचरितमिहामःश्रोतम् समहान्कालोनःश्रुश्रुषमाणानामयस्कोतमणयरवलोहानिनीरसनि

हृणीतत्तकानामप्याकर्षेतिमहतोमनोसिगणाःकिमनत्स्वभावसरसमहनीतरेणोकस्यतहिनीयमहाभारतेभवेदसचपि
नेकृतहस्ते ग्रावशोभवान् भवतभागवोयंवेशःसविनानेनगानर्षिवंशश्रवणेनसतगोसविनरत्येवमभिधायनसोमभू
त् वाणस्तविहस्याब्रवीत् ग्रार्यनपुरुषउरुपमभिहिते ग्रवदमानमनोरथमपिभवतोकृतहस्तमवकल्पयामि शक्याश-
कपरिसंख्यानभूम्याःप्रोयणस्वार्थतःपरगणानुरागिणीपिपजनकथाश्रवणसरभसमोदितावमयेमहतामपिम
तिरपहरतिप्रविवेकेपश्यार्यः कृपरमाणपरिमाणवहृदयंकृसमस्तत्रस्तेभवापिदेवसचरितम् कृपरिमितवर्णी-
हनयःकतिपयेशशाःकृसंख्यानिगास्तद्गुणाःसवेतस्याप्यसविषयःवावत्तनेरप्यगोचरःसरस्वत्याश्चनिभारःकिम
नामहिधसकःवत्तपुरुषापुपशेनेनशक्यादर्शितमसचरितंवर्णयिने एकदेशेनपदिकृतहस्तेवःसनावयम् रुप
मधिगतकतिपयात्तरत्तवत्तीयसीनिरुक्तोपयोगेपासति भवतःश्रोतारोवर्णयेतदचरितंकिमत्यन् पश्यतपरि-
णतप्रायोदिवसःपश्चात्तेवसानकपिलकिरणलभारभास्वरोभगवान्भागवोरामश्च समेतपंचकरुधिरमहाह्रदेम
ननिमग्नारागपटलेपूषा स्वनिवेदयितास्मीति सर्वतनेनशेनिप्रत्यपद्यत नानिविशदस्यापसंभ्रमपासिनशोणम
णसीत ग्रथमधुमदपत्तविमानवीकपोलकोमलानपेमकृतिनेकिंकमतिनीमलनादिवोहिनतमेनमोलिदिवोत्ते
यमानेरविरथवरगमार्गानुसारेणयममहिषरवधावतिनभसिनर्मपि क्रमेणावगृहनापमकटीरकपटनावनेविपुरकान
पद्मेदेःसहमेरुनेपवत्तनेपकृत्तिकत्यपुरुषिपुलतिगगनमिहराजधामभूमेमनियमेपनमाननेमोनव्रतनिनिश्चि-
हारवेलाविलोलेपर्यटतिपत्नीजने विकीर्यमाणाहरितरणामाकणालिपृत्तिकासङ्गपासुहोमकपिलासहृयमान

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017